

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

О. П. СІКОРСЬКИЙ

**Методичні вказівки
з навчальної дисципліни
"АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО"**

Рекомендовано Методичною радою НУК

Миколаїв • НУК • 2019

УДК 342.9(076)

С35

Автор О. П. Сікорський, кандидат юридичних наук, доцент

Рецензент А. Л. Борко, доктор юридичних наук, доцент

Рекомендовано Методичною радою НУК

Сікорський О. П.

С35 Методичні вказівки з навчальної дисципліни "Адміністративне право" / О. П. Сікорський. – Миколаїв : НУК, 2019. – 106 с.

Вміщено загальні положення, навчально-тематичний план дисципліни "Адміністративне право", вказівки для підготовки до практичних занять, перелік індивідуальних завдань та питань для самостійної роботи студентів, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури. Розроблено на основі навчального плану.

Призначено для студентів денної форми навчання напряму підготовки "Право".

УДК 342.9(076)

© Сікорський О. П., 2019

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2019

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства адміністративне право є однією з провідних галузей українського публічного права, норми якого регулюють сукупність суспільних відносин, що виникають, головним чином, у сфері публічного управління, зокрема в процесі функціонування виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; форм і методів публічного управління, а також під час проходження публічної служби, притягнення до адміністративної відповідальності та надання адміністративних послуг.

Адміністративне право є також однією з фундаментальних юридичних дисциплін, яка передбачає вивчення значного комплексу теоретичних положень та правових інститутів, великого масиву нормативно-правових актів, що містять адміністративно-правові норми і визначають правовий статус різних суб'єктів публічного управління.

Предметом адміністративного права є публічно-правові відносини, які виникають під час виконавчо-розпорядчої діяльності органів публічного управління, а також у процесі регулювання адміністративних проваджень щодо звернень громадян, притягнення до адміністративної відповідальності, застосування заходів адміністративного примусу та проваджень у сфері надання адміністративних послуг (реєстраційних, дозвільних), адміністративного судочинства, публічного контролю та інших адміністративно-правових інститутів, які у своїй сукупності утворюють окрему галузь права.

Даний навчальний курс має велике теоретичне та практичне значення для підготовки фахівців юридичних спеціальностей, оскільки дає необхідні знання задля розуміння суспільних відносин, які виникають у публічному управлінні

та між суб'єктами публічного управління й приватними особами в цілому.

Адміністративне право тісно взаємодіє з конституційним правом, адміністративним процесуальним правом, трудовим правом, господарським правом, цивільним правом тощо.

Під час вивчення курсу адміністративного права студенти повинні засвоїти такі основні питання:

- поняття та предмет адміністративного права;
- адміністративно-правові норми та відносини;
- суб'єкти адміністративного права;
- адміністративно-правові режими;
- адміністративна відповідальність та адміністративне судочинство;
- зміст, форми і методи публічного управління;
- публічна служба в Україні;
- публічне управління у сфері економіки, соціально-культурній та адміністративно-політичній сферах суспільного життя.

Кожна тема містить узагальнену інформацію про основні положення даної теми, а також перелік питань, на які студенти мають знати відповідь у межах теми, яка ними вивчається.

При самопідготовці студентам рекомендується використовувати ресурси бази даних, а саме: "Законодавство України" та офіційні веб-сайти органів державної влади.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Розподіл навчальних годин на семестр за видами навчальних занять відповідно до навчального плану здійснено, як показано нижче.

Семестр	Загальна кількість годин/ кредитів	Розподіл за семестрами та видами занять				Форма контролю
ІІІ-й		Лекції	Практичні заняття	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	
	240/8	45	60		135	Іспит

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни "Адміністративне право": оволодіння, вироблення і поглиблення студентами теоретичних знань та основних положень адміністративного права, зокрема інституту адміністративно-правових норм та відносин, суб'єктів адміністративного права, інституту адміністративної відповідальності та адміністративного судочинства, розкриття змісту, форм і методів публічного управління та інституту публічної служби, а також ознайомлення студентів з чинною на сьогодні в Україні моделлю публічного управління економічною, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферами суспільного життя на підставі вивчення чинного законодавства України.

Завдання навчальної дисципліни "Адміністративне право":

- надання студентам системи ґрунтовних знань з теорії адміністративного права;
- ознайомлення з особливістю реалізації адміністративно-правових норм та відносин у сфері публічного управління і під час надання адміністративних послуг;
- розгляд правового статусу суб'єктів адміністративного права;
- вивчення основних положень чинного законодавства України щодо адміністративної відповідальності та адміністративного судочинства;
- надання чіткого уявлення про зміст, форми і методи публічного управління та публічної служби в Україні;
- проведення всебічного аналізу публічного управління у сфері економіки, соціально-культурній та адміністративно-політичній сферах суспільного життя з метою формування безпосередніх навичок щодо його правильного застосування;

- закріплення навичок самостійного аналізу законодавства і правозастосовної практики;

- розвиток у студентів навичок самостійної творчої роботи при закріпленні теоретичних знань у ході вивчення курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні

Знати:

- понятійно-категоріальний апарат адміністративного права;

- предмет, метод і принципи адміністративного права;

- систему та джерела адміністративного права;

- структуру, види і форми реалізації адміністративно-правових норм та відносин;

- правовий статус суб'єктів адміністративного права (публічного управління);

- види та порядок надання адміністративних послуг;

- загальні засади адміністративної відповідальності;

- загальні положення про адміністративне судочинство;

- поняття й види адміністративно-правових режимів;

- зміст, форми та методи публічного управління;

- порядок забезпечення законності та дисципліни в публічному управлінні;

- порядок проходження публічної служби;

- зміст адміністративно-правового управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичними сферами суспільного життя;

- основні положення чинного законодавства України у вищезазначених питаннях (сферах).

Вміти:

- грамотно застосовувати понятійно-категоріальний апарат, нормативно-правову лексику і спеціальну термінологію;

- правильно визначати предмет і метод адміністративного права в правовідносинах різних галузей матеріального чи процесуального права;

- характеризувати основні принципи адміністративного права;
- безпомилково встановлювати форми реалізації адміністративно-правових норм, закріплених у нормативно-правових актах чи під час фактичного використання суб'єктивних прав та юридичних обов'язків;
- визначати та характеризувати основні елементи адміністративно-правового статусу суб'єктів адміністративного права;
- орієнтуватися у видах адміністративних послуг та порядку їх надання;
- розкривати зміст адміністративно-правових режимів;
- визначати склад адміністративного правопорушення та порядок притягнення до адміністративної відповідальності;
- знати порядок розгляду адміністративних справ у сфері адміністративного судочинства;
- здійснювати роботу із пропозиціями, заявами та скаргами громадян;
- правильно визначати форми та методи публічного управління під час адміністративно-правового управління;
- приймати правильне рішення щодо застосування заходів адміністративного впливу, спираючись на чинне законодавство;
- встановлювати порядок та особливості проходження публічної служби;
- визначати зміст адміністративно-правового управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичними сферами суспільного життя;
- орієнтуватися в чинному законодавстві, яке регламентує діяльність органів публічного управління та в джерелах адміністративного права в кожній конкретній ситуації;

- пропонувати шляхи розв’язання проблем у сфері публічного управління;

- сприяти забезпеченню конституційних прав і свобод громадян;

- аналізувати законодавство України з окремих тем курсу;

- застосовувати положення законодавства під час вирішення домашніх завдань;

- вести на належному рівні дискусії та аргументовано висловлювати власну правову позицію з використанням посилок на нормативні акти, судову практику.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програма змістових модулів курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин для студентів (денної форми навчання)					
	усього	у тому числі				
		Л. р.	П. р.	Л. р.	Інд. з.	С. р.
Модуль 1						
Змістовий модуль № 1						
Загальнотеоретичні засади адміністративного права як науки. Адміністративно-правові режими						
Тема № 1. Загальна характе- ристика адміністративного права як науки	10	2	2	–	–	6
Тема № 2. Адміністративно- правові норми та адміністра- тивно-правові відносини	10	2	2	–	–	6
Тема № 3. Суб'єкти адміні- стративного права	24	6	6	–	–	12
Тема № 4. Адміністративні послуги	10	2	2	–	–	6
Тема № 5. Адміністративно- правові режими	14	4	4	–	–	6
Разом за змістовим модулем № 1	68	16	16	–	–	36
Змістовий модуль № 2						
Адміністративна відповідальність. Адміністративний процес						
Тема № 6. Адміністративне правопорушення та адміні- стративна відповідальність	22	4	6	–	–	12
Тема № 7. Адміністративний процес	22	4	6	–	–	12
Разом за змістовим модулем № 2	44	8	12	–	–	24

Продовження таблиці

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин для студентів (денної форми навчання)					
	усього	у тому числі				
		Л. р.	П. р.	Л. р.	Інд. з.	С. р.
Змістовий модуль № 3						
Публічне управління та публічна служба в Україні						
Тема № 8. Поняття, форми та методи публічного управління. Публічна служба в Україні	26	6	6	–	–	14
Тема № 9. Забезпечення законності та дисципліна в публічному управлінні	22	4	6	–	–	12
Разом за змістовим модулем № 3	48	10	12	–	–	26
Змістовий модуль 4						
Публічне управління в економічній, соціально-культурній та адміністративно-політичній сферах суспільного життя						
Тема № 10. Публічне управління в економічній сфері	26	4	6	–	–	16
Тема № 11. Публічне управління в соціально-культурній сфері	22	3	6	–	–	13
Тема № 12. Публічне управління в адміністративно-політичній сфері	32	4	8	–	–	20
Разом за змістовим модулем № 4	80	11	20	–	–	49
Усього годин	240	45	60	–	–	135

Примітка. Л. р. – лабораторні роботи; П. р. – практичні роботи; Інд. з. – індивідуальні завдання; С. р. – самостійні роботи.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Тема № 1. Загальна характеристика адміністративного права як науки

1. Історія становлення адміністративного права.
2. Поняття адміністративного права. Дефініція поняття адміністративного права.
3. Предмет адміністративного права.
4. Метод адміністративного права.
5. Принципи адміністративного права України.
6. Джерела та систематизація адміністративного права.
7. Взаємодія адміністративного права з іншими галузями права (конституційним, кримінальним, трудовим, цивільним тощо).

Тема № 2. Адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини

1. Поняття, структура та види адміністративно-правових норм.
2. Способи реалізації адміністративно-правових норм.
3. Поняття, структура та види адміністративно-правових відносин.

Тема № 3. Суб'єкти адміністративного права

1. Загальноюридична характеристика поняття "суб'єкт адміністративного права".
2. Адміністративно-правовий статус громадян України як суб'єктів адміністративного права.
3. Адміністративно-правовий статус іноземців, осіб без громадянства та біженців як суб'єктів адміністративного права.
4. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань як суб'єктів адміністративного права.
5. Поняття та ознаки органів виконавчої влади.

6. Види органів виконавчої влади.
7. Система органів виконавчої влади та принципи її побудови.
8. Кабінет Міністрів України як суб'єкт адміністративного права.
9. Центральні органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
10. Місцеві органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
11. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права.

Тема № 4. Адміністративні послуги

1. Поняття та ознаки адміністративних послуг.
2. Класифікація адміністративних послуг.
3. Принципи державної політики та стандарти у сфері надання адміністративних послуг.
4. Порядок надання адміністративних послуг.
5. Реєстр адміністративних послуг.

Тема № 5. Адміністративно-правові режими

1. Поняття і види адміністративно-правових режимів.
2. Правовий режим надзвичайного стану.
3. Правовий режим воєнного стану.
4. Режим зони надзвичайної екологічної ситуації.
5. Режим державної таємниці.
6. Режим державного кордону.
7. Митний режим.

Тема № 6. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність

1. Поняття, ознаки і види адміністративного правопорушення.

2. Склад адміністративного правопорушення.
3. Поняття, властивості та підстави адміністративної відповідальності.
4. Законодавчі основи адміністративної відповідальності.
5. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності.
6. Принципи адміністративної відповідальності.
7. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.
8. Адміністративні стягнення.

Тема № 7. Адміністративний процес

1. Поняття та характерні риси адміністративного процесу.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Структура адміністративного процесу.
4. Види адміністративних проваджень.
5. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.
6. Провадження в адміністративних судах.
7. Провадження за зверненнями громадян.
8. Нормотворчі провадження.
9. Реєстраційні провадження.

Тема № 8. Поняття, форми та методи публічного управління. Публічна служба в Україні

1. Управління як соціальне явище.
2. Поняття та основні положення публічного управління.
3. Принципи публічного управління.
4. Поняття та види функцій публічного управління.
5. Сутність виконавчої влади.
6. Співвідношення публічного управління та виконавчої влади.
7. Публічне управління в умовах проведення в Україні адміністративної реформи.

8. Поняття та види форм публічного управління.
9. Характеристика окремих форм публічного управління.
10. Акти публічного управління.
11. Поняття та види методів публічного управління.
12. Загальні положення адміністративного примусу.
13. Загальні положення публічної служби в Україні.
14. Організаційно-правові засади державної служби в Україні.
15. Правовий статус державного службовця.
16. Проходження державної служби.
17. Соціальне забезпечення державних службовців.
18. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державних службовців.
19. Особливості проходження державної служби в окремих державних органах. Патронатна служба.
20. Служба в органах місцевого самоврядування.
21. Служба в поліції.

Тема № 9. Забезпечення законності та дисципліни в публічному управлінні

1. Поняття та загальні положення законності й дисципліни в публічному управлінні.
2. Способи забезпечення законності й дисципліни в публічному управлінні.
3. Загальна характеристика контролю в публічному управлінні.
4. Парламентський контроль.
5. Президентський контроль.
6. Урядовий контроль.
7. Контроль з боку органів виконавчої влади.
8. Судовий контроль.
9. Громадський контроль у публічному управлінні.

10. Нагляд у публічному управлінні (загальна характеристика).

Тема № 10. Публічне управління у сфері економіки

1. Загальна характеристика та зміст публічного управління у сфері економіки.

2. Основні напрями публічного управління у сфері економіки.

3. Система органів публічного управління у сфері економіки, їх компетенція.

4. Адміністративно-правове управління у сфері промисловості та агропромислового комплексу.

5. Адміністративно-правове управління у сфері транспорту.

6. Адміністративно-правове управління використанням і охороною природних ресурсів.

Тема № 11. Публічне управління в соціально-культурній сфері

1. Загальні засади публічного управління в соціально-культурній сфері.

2. Публічне управління у сфері освіти.

3. Публічне управління у сфері науки.

4. Публічне управління у сфері культури.

5. Публічне управління у сфері охорони здоров'я.

6. Публічне управління у сфері молоді.

7. Публічне управління у сфері спорту.

Тема № 12. Публічне управління адміністративно-політичною сферою

1. Адміністративно-правове управління у сфері забезпечення обороноздатності країни.

2. Адміністративно-правове управління у сферах національної безпеки.

3. Загальні положення публічного управління у сфері внутрішніх справ України.

4. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції.

5. Адміністративно-правові засади діяльності Національної гвардії.

6. Адміністративно-правові засади охорони державного кордону України.

7. Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки населення в надзвичайних ситуаціях.

8. Адміністративно-правові засади діяльності Державної міграційної служби.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема № 1. Загальна характеристика адміністративного права як науки

На початку вивчення курсу студентам слід акцентувати свою увагу на тому, що адміністративне право має давню історію, проте як самостійна галузь права адміністративне право бере свій початок у Франції у XVIII столітті.

У межах вказаної теми студентам також важливо знати, що поняття "адміністративне право" – це: 1) галузь права; 2) галузь законодавства; 3) галузь юридичної науки; 4) навчальна дисципліна.

Серед сучасних концепцій предмета адміністративного права окремо виділяють концепцію, відповідно до якої адміністративне право вивчає суспільні відносини, що виникають у сфері публічного управління, надання адміністративних послуг, відповідальності органів публічного управління за неправомірні дії або бездіяльність, а також адміністративної відповідальності фізичних та юридичних осіб.

Щодо методів адміністративного права, то вони поділяються на імперативний та диспозитивний.

Друга частина теми присвячена характеристиці принципів та джерел адміністративного права.

Контрольні питання

1. Характеристика основних етапів становлення адміністративного права.

2. Поняття адміністративного права як галузі права, галузі законодавства, галузі юридичної науки, навчальної дисципліни.

3. Характеристика відносин, які є предметом адміністративно-правового регулювання, та методів адміністративного права.

4. Класифікація принципів адміністративного права України.

5. Класифікація джерел та систематизація адміністративного права.

6. Взаємодія адміністративного права з іншими галузями права (конституційним, кримінальним, трудовим, цивільним тощо).

Рекомендовані джерела: [1–16].

Тема № 2. Адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини

Вивчення даної теми необхідно розпочати з того, що адміністративно-правова норма – це формально визначене, загальнообов'язкове правило поведінки, яке забезпечується засобами державного примусу. Мета адміністративно-правових норм: організаційна, інформаційна, охоронна, заохочувальна, соціально-моральна.

Слід взяти до уваги, що адміністративно-правові норми досить різноманітні. Їх можна класифікувати на різні види в залежності від підстави класифікації, а саме: за змістом, за часом дії, за юридичною силою, за адресатами, за методом дії, за дією в просторі та ін.

Вивчення сутності адміністративно-правових норм неможливе без розуміння їх структури, тобто внутрішньої будови, яку складають: гіпотеза, диспозиція, санкція.

При вивченні даної теми студенти мають взяти до уваги форми реалізації адміністративно-правових норм, а саме: використання, виконання, дотримання, застосування.

Важливо знати, що адміністративно-правові відносини – це відносини, які виникають між суб'єктами адміністративного права на підставі адміністративно-правових норм. Складовими частинами адміністративно-правових відносин є юридична основа, юридичні факти, суб'єкти й об'єкти.

Контрольні питання

1. Поняття, структура та види адміністративно-правових норм.
2. Характеристика способів реалізації адміністративно-правових норм.
3. Поняття, структура та види адміністративно-правових відносин.

Рекомендовані джерела: [1–16].

Тема № 3. Суб'єкти адміністративного права

Вивчення даної теми необхідно розпочати з того, що в адміністративному праві під суб'єктом розуміють учасників суспільних відносин, які мають суб'єктивні права та виконують юридичні (суб'єктивні) обов'язки у сфері публічного управління, встановлені адміністративно-правовими нормами.

Слід пам'ятати, що обов'язковою умовою визнання особи (юридичної чи фізичної) суб'єктом адміністративного права є наявність у неї елементів адміністративної правосуб'єктності.

Важливою позицією, яку мають взяти до уваги студенти, є співвідношення таких понять, як "адміністративна правосуб'єктність" і "адміністративно-правовий статус". Нерідко вони сприймаються як синоніми, складові частини одне одного, як загальне і часткове. Такі підходи є неправильними, тому що вони не базуються на позиціях загальної теорії права. На сьогодні стан розвитку правової науки дозволяє ви-

значити, що якщо адміністративна правосуб'єктність – це здатність суб'єкта мати і реалізовувати права та виконувати обов'язки (можна сказати, що це – "право на право"), то адміністративно-правовий статус – це вже реально існуючі права та обов'язки. Враховуючи зазначене, можна зробити висновок, що адміністративно-правовий статус – це сукупність прав, обов'язків і гарантій їх реалізації, закріплених у нормах адміністративного права, тобто в основі адміністративно-правового статусу лежить адміністративна правосуб'єктність.

Студенту слід знати, що суб'єкти адміністративного права – це: 1) фізичні особи – громадяни України, іноземці, особи без громадянства; 2) юридичні особи – органи виконавчої влади, будь-які інші державні органи, органи місцевого самоврядування, об'єднання громадян, підприємства, установи, організації.

Наступна частина лекції присвячена характеристиці адміністративно-правового статусу громадянина України, іноземців, осіб без громадянства, біженців та громадських об'єднань як суб'єктів адміністративного права відповідно до чинного законодавства України.

Ключовими суб'єктами адміністративного права також є органи виконавчої влади, оскільки їм належать провідне місце і роль у виникненні й функціонуванні суспільних відносин, що є предметом адміністративно-правового регулювання.

Поняття "орган виконавчої влади" (далі – ОВВ) є похідним від ширшого поняття "державний орган" або "орган державної влади". Законодавчого визначення ОВВ немає, а в юридичній літературі під ОВВ розуміють структурно самостійну частину органів державної влади, від загальнодержавного і до місцевого рівня, які на підставі Конституції та законів

України наділені чітко визначеною компетенцією та повноваженнями для виконання завдань у сфері публічного управління, домінуюче місце серед яких посідає функція виконання законів.

Залежно від організаційно-правового рівня ОВВ поділяються на:

- вищий рівень – Кабінет Міністрів України;
- центральний рівень – міністерства, державні комітети та інші ЦОВВ;
- місцевий, або територіальний, рівень – обласні, районні, Київська і Севастопольська міські державні адміністрації.

Залежно від обсягу компетенції ОВВ поділяються на органи загальної та міжгалузевої компетенції.

Залежно від порядку прийняття управлінських рішень ОВВ поділяють на єдиноначальні та колегіальні.

Слід взяти до уваги, що на сьогодні система ОВВ діє відповідно до Указу Президента України "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" (№ 1085 від 09.12.2010 р. із наступними змінами та доповненнями) і виглядає наступним чином: міністерства, центральні органи виконавчої влади, центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України, та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Далі в лекції подана характеристика КМУ, центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права.

При цьому студенти повинні ознайомитися з основними нормативно-правовими актами, що закріплюють організаційно-правову основу діяльності вказаних вище органів.

Контрольні питання

1. Поняття та система суб'єктів адміністративного права.
2. Ознаки суб'єктів адміністративного права.
3. Поняття адміністративно-правового статусу особи.
4. Елементи адміністративно-правового статусу.
5. Адміністративно-правовий статус громадян України.
6. Адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства.
7. Адміністративно-правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.
8. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань.
9. Поняття та ознаки органів виконавчої влади.
10. Види органів виконавчої влади.
11. Система органів виконавчої влади та принципи її побудови.
12. Кабінет Міністрів України як суб'єкт адміністративного права.
13. Центральні органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
14. Місцеві органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
15. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права.

Рекомендовані джерела: [1–16, 53, 65–76].

Тема № 4. Адміністративні послуги

Для підготовки по даній темі студентам необхідно опрацювати Закон України "Про адміністративні послуги" від 06 вересня 2012 року. Згідно з цим законом, адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної

або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та обов'язків такої особи відповідно до закону.

Окремим блоком питань виділено порядок створення та внесення адміністративних послуг до реєстру, строки надання та оплати адміністративних послуг, а також державну політику у сфері надання адміністративних послуг. Ці питання регулюються спеціальним законом і підзаконними нормативно-правовими актами, тому для їх вивчення потрібно проаналізувати дані акти.

Контрольні питання

1. Поняття та ознаки адміністративних послуг.
2. Класифікація адміністративних послуг.
3. Принципи державної політики та стандарти у сфері надання адміністративних послуг.
4. Порядок надання адміністративних послуг.
5. Реєстр адміністративних послуг.

Рекомендовані джерела: [1–16, 30, 77].

Тема № 5. Адміністративно-правові режими

Вивчення теми розпочинається із розуміння поняття "режим", яке може застосовуватися в кількох значеннях: 1) державний лад, спосіб правління; 2) точно встановлений розпорядок життя, праці, відпочинку тощо; 3) система правил, законів, створених задля досягнення мети; 4) умови діяльності, існування.

Потім необхідно роз'яснити, що кожній галузі права притаманний специфічний режим регулювання. Своєрідність адміністративно-правового режиму виявляється в особливому порядку виникнення й формування змісту прав і обов'язків учасників адміністративно-правових відносин та їх здійснення, наявності специфічних санкцій, особливих засобах їх

реалізації, а також у дії єдиних принципів, загальних положень, які поширюються на дану сукупність правових норм. Тобто, адміністративно-правовий режим – це встановлена законодавством України система регулювання суспільних відносин, яка виражається в особливому порядку виникнення, припинення та забезпеченні державним примусом з метою захисту прав і свобод людини та громадянина, національної безпеки країни шляхом закріплення прав й обов'язків учасників цих правовідносин та механізмів їх реалізації у зв'язку з ситуацією, що склалась.

Адміністративно-правові режими поділяються на спеціальні та надзвичайні адміністративно-правові режими.

Надзвичайні режими – це спеціальні правові режими життєдіяльності населення, здійснення господарської діяльності і функціонування органів публічної влади на території, де виникла надзвичайна ситуація. Головним в їх змісті є те, що вони істотно змінюють правовий статус суб'єктів управління цієї території, у деяких випадках – систему органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, встановлюють заходи, які застосовуються для врегулювання ситуації.

Законодавство України передбачає три основні різновиди надзвичайних режимів: 1) надзвичайний стан; 2) воєнний стан; 3) надзвичайна екологічна ситуація.

Наступна частина лекції розкриває характеристику правового режиму надзвичайного стану, правового режиму воєнного стану, правового режиму надзвичайної екологічної ситуації, режиму державної таємниці, режиму державного кордону та митного режиму згідно чинного законодавства України, яке закріплює правові засади вказаних вище адміністративно-правових режимів.

Контрольні питання

1. Поняття і види адміністративно-правових режимів.
2. Правовий режим надзвичайного стану.
3. Правовий режим воєнного стану.
4. Режим зони надзвичайної екологічної ситуації.
5. Режим державної таємниці.
6. Режим державного кордону.
7. Митний режим.

Рекомендовані джерела: [1–16, 78–90].

Тема № 6. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність

Для опрацювання даної теми необхідно визначити дефініцію адміністративної відповідальності, виокремити ознаки, які відмежовують адміністративну відповідальність від інших видів відповідальності.

Для успішного засвоєння теми студентам необхідно вивчити нормативно-правові акти, які виступають джерелами адміністративної відповідальності, тобто містять основні категорії даного інституту, порядок притягнення до цього виду відповідальності та види заходів відповідальності. Для розуміння сутності та призначення адміністративної відповідальності студент має ознайомитись з основними видами стягнення, які накладаються на особу, що вчинила адміністративне правопорушення.

Слід також зрозуміти поняття та ознаки адміністративного правопорушення (делікту), які відмежовують його від злочину. Також студентам необхідно ознайомитись зі структурою складу адміністративних правопорушень, чітко розмежовувати правопорушення за складами.

Контрольні питання

1. Поняття, ознаки і види адміністративного правопорушення.
2. Склад адміністративного правопорушення.
3. Поняття, властивості та підстави адміністративної відповідальності.
4. Законодавчі основи адміністративної відповідальності.
5. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності.
6. Принципи адміністративної відповідальності.
7. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.
8. Адміністративні стягнення.

Рекомендовані джерела: [1–16, 53, 57, 92–98].

Тема № 7. Адміністративний процес

Перша частина даної теми стосується розуміння студентами суті адміністративного процесу, оскільки в сучасній вітчизняній правовій парадигмі окреслились три основні концепції адміністративного процесу:

- 1) юрисдикційна концепція (вузька концепція) – це провадження у справах про адміністративні правопорушення;
- 2) судова концепція – це діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, передбаченому КАС України;
- 3) управлінська концепція (широка концепція) – це врегульований нормами адміністративно-процесуального права порядок діяльності суб'єктів державно-владних повноважень з питань розгляду індивідуально-конкретних справ у сфері публічного управління.

Студенти повинні знати принципи, види та структуру адміністративного процесу. Загалом, адміністративний процес

складають окремі провадження, які, зі свого боку, складаються зі стадій адміністративних проваджень, процесуальних етапів і процесуальних дій.

Друга частина теми подає характеристику провадженням у справах про адміністративні правопорушення, провадженням у судах адміністративної юрисдикції, провадженням за зверненнями громадян, а також нормотворчим та реєстраційним провадженням.

Студенти мають засвоїти основи правового регулювання і знати порядок здійснення кожного виду адміністративних проваджень з метою їх практичної реалізації в майбутньому.

Контрольні питання

1. Поняття та характерні риси адміністративного процесу.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Структура адміністративного процесу.
4. Види адміністративних проваджень.
5. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.
6. Провадження в адміністративних судах.
7. Провадження за зверненнями громадян.
8. Нормотворчі провадження.
9. Реєстраційні провадження.

Рекомендовані джерела: [17–29, 31, 42, 53, 56, 99–100, 102–105, 117].

Тема № 8. Поняття, форми та методи публічного управління. Публічна служба в Україні

Вивчення теми розпочинається з розуміння управління як виду суспільної діяльності, який передбачає систему скоординованих дій з керівництва суб'єкта на відповідний об'єкт з метою досягнення певної організаційної мети.

Зі свого боку, різноманітність об'єктів управління дозволяє виділити його основні види: соціальне, технічне та біологічне. Поряд з цим у науці адміністративного права серед соціального управління виділяють публічне управління – як цілеспрямовану діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування та громадських (неурядових) організацій, а також фізичних осіб у межах чинного законодавства, з метою реалізації державної політики в найрізноманітніших сферах суспільного життя та забезпечення прав, свобод і законних інтересів (публічних інтересів) держави, фізичних та юридичних осіб.

Складовими публічного управління є: державне управління в особі державних органів; місцеве самоврядування в особі органів місцевого самоврядування та громадське управління в особі громадян і громадських організацій.

Студенти повинні також мати уявлення про принципи та функції публічного управління.

Для успішного засвоєння даної теми студенти мають усвідомити сутність виконавчої влади, яка є відносно самостійною гілкою державної влади в Україні лише в частині практичної реалізації Конституції, законів України, має державно-правову природу та здійснюється системою органів виконавчої влади різних рівнів, які наділені владними повноваженнями і виконавчою компетенцією.

При цьому студенти повинні розуміти основні положення співвідношення виконавчої влади та публічного управління:

- публічне управління слід сприймати як соціально-правове явище, а виконавчу владу – як політико-правове явище;
- публічне управління – це вид діяльності держави, а виконавча влада – одна з гілок державної влади;
- поняття "публічне управління" є ширшим, об'ємнішим, ніж "виконавча влада". Тобто державна виконавча влада

є способом реалізації публічного управління, виходячи із загального співвідношення влади й управління;

- публічне управління здійснюється як органами виконавчої влади, так і іншими суб'єктами права (органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями та ін.).

Потім, на основі вивчення цих положень, студентам слід роз'яснити суть проведення адміністративних реформ в Україні.

Наступна частина лекції стосується розгляду форм публічного управління. У теорії адміністративного права форма публічного управління – це зовнішні прояви дій органів публічного управління та їх посадових осіб, які здійснюються в межах режиму законності та компетенції вказаних органів з метою виконання поставлених перед ними завдань, що тягне за собою певні наслідки.

Серед основних форм публічного управління виділяють: встановлення норм права або видання нормативних актів публічного управління; застосування норм права (видання ненормативних актів публічного управління, актів застосування норм права); укладання адміністративних договорів; здійснення реєстраційних та інших юридично значущих дій; провадження організаційних дій; виконання матеріально-технічних операцій. Перші чотири форми є правовими, тобто безпосередньо спричиняють (викликають) правові наслідки, решта – неправовими.

Надалі, студентам слід пояснити на прикладах кожен вид форм публічного управління.

Вивчення форм публічного управління неможливе без розуміння їх акта публічного управління. Зокрема, правовий акт публічного управління – це офіційно оформлений письмовий документ, прийнятий уповноваженим (компетентним) на це суб'єктом (органом) публічного управління у визначеній

законодавством формі та за встановленою процедурою з метою неодноразового регулювання правових норм і суспільних відносин, тим самим встановлюючи (породжуючи), змінюючи або припиняючи правові (юридичні наслідки) відповідно до публічних інтересів.

У теорії адміністративного права правові акти публічного управління класифікують за наступними критеріями: за юридичними властивостями; за межею дії; за характером компетенції органів, які видають акти; за становищем органів публічного управління, що видають акти, та за формою вираження. Крім того, слід наголосити, що прийняття актів публічного управління – це стадійна правотворча діяльність органів публічного управління, яка закріплена в законодавстві України та має свої особливості щодо розробки та прийняття нормативних актів різних рівнів органів публічного управління.

Після вивчення форм публічного управління та актів публічного управління в лекції розглянуті питання поняття та видів методів публічного управління, а також загальних положень адміністративного примусу.

Важливо визначити, що методи публічного управління – це сукупність способів практичного виконання органами публічного управління своїх задач (адміністративних зобов'язань), що відповідають характеру й обсягу наданої їм компетенції. Серед основних методів публічного управління виділяють: переконання, заохочення та примус.

Зі свого боку, адміністративний примус – це вид державного примусу, що застосовується уповноваженими на те суб'єктами – органами публічного управління до фізичних та юридичних осіб з метою попередження, припинення правопорушень та притягнення винних в їх скоєнні до відповідальності. Переважна більшість учених-адміністративістів на

сьогодні заходи адміністративного примусу поділяють на три групи: заходи адміністративного попередження (запобігання), заходи адміністративного припинення та заходи відповідальності за порушення адміністративно-правових норм (у більшості випадків – це накладення адміністративних стягнень).

У межах даної теми студенти також мають ознайомитись із поняттям про публічну службу в Україні. Під час вивчення даного питання студентам варто спиратися на основні нормативно-правові акти в даній сфері, зокрема на Конституцію України, Закон України "Про державну службу", Закон України "Про Кабінет Міністрів України", Закон України "Про прокуратуру", Закон України "Про військову службу та військовий обов'язок", Закон України "Про Національну поліцію", Закон України "Про службу в органах місцевого самоврядування" та ін.

У законодавстві України термін "публічна служба" донині взагалі не застосовувався. Натомість використовувалися два інших поняття: "державна служба" та "служба в органах місцевого самоврядування".

Згідно з нормами чинних законодавчих актів, державна служба – це професійна діяльність осіб, які обіймають посади в державних органах та їх апараті задля практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів, а служба в органах місцевого самоврядування – це професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які обіймають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.

Вперше термін "публічна служба" в сучасній Україні на законодавчому рівні використано Кодексом адміністративного судочинства України, де визначено, що публічна служба – це діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба, інша державна служба, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування.

Правове регулювання інституту державної служби, яка є частиною публічної, здійснюється сьогодні Законом України "Про державну службу" від 10.12.2015 № 889-VIII.

Контрольні питання

1. Управління як соціальне явище.
2. Поняття та основні положення публічного управління.
3. Принципи публічного управління.
4. Поняття та види функцій публічного управління.
5. Сутність виконавчої влади.
6. Співвідношення публічного управління та виконавчої влади.
7. Публічне управління в умовах проведення в Україні адміністративної реформи.
8. Поняття та види форм публічного управління.
9. Характеристика наступних форм публічного управління: встановлення норм права або видання нормативних актів публічного управління; застосування норм права (видання ненормативних актів публічного управління, актів застосування норм права); укладання адміністративних договорів; здійснення реєстраційних та інших юридично значущих дій; провадження організаційних дій; виконання матеріально-технічних операцій.
10. Акти публічного управління.

11. Поняття та види методів публічного управління.
12. Загальні положення адміністративного примусу.
13. Загальні положення публічної служби в Україні.
14. Організаційно-правові засади державної служби в Україні.
15. Правовий статус державного службовця.
16. Проходження державної служби.
17. Соціальне забезпечення державних службовців.
18. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державних службовців.
19. Особливості проходження державної служби в окремих державних органах. Патронатна служба.
20. Служба в органах місцевого самоврядування.
21. Служба в поліції.

Рекомендовані джерела: [1–16, 29, 32, 101, 106, 180].

Тема № 9. Забезпечення законності та дисципліна в публічному управлінні

При вивченні даної теми слід усвідомити, що основними способами забезпечення законності та дисципліни в публічному управлінні є контроль, нагляд і звернення громадян.

Контроль – це основний спосіб забезпечення законності, який полягає у спостереженні й перевірці правомірності діяльності об'єкта контролю вимогам чинного законодавства з можливістю безпосередньо втручатися в його діяльність задля усунення виявлених недоліків та притягнення порушників до відповідальності.

Серед способів контролю можна виділити: а) додержання планової, фінансової, ціноутворюючої, договірної, технологічної, виконавчої, трудової та інших видів державної дисципліни; б) використання державних ресурсів; в) виконання вимог природоохоронного законодавства; г) підбір і розміщен-

ня кадрів у державному секторі; д) виконання соціальних програм та ін.

Наступна частина лекції розкриває характеристику основних видів контролю з боку парламенту, президента, уряду, контролю з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також судового контролю. Особлива увага приділяється громадському контролю в публічному управлінні.

Також адміністративний нагляд – це спосіб забезпечення законності та дисципліни в публічному управлінні, який здійснюється спеціальними суб'єктами публічної влади щодо організаційно непередбачених об'єктів з метою охорони відповідних суспільних відносин як від правопорушень, так і від об'єктивно-протиправних дій і стихійних явищ.

Контрольні питання

1. Поняття та загальні положення законності й дисципліни в публічному управлінні.
2. Способи забезпечення законності й дисципліни в публічному управлінні.
3. Загальна характеристика контролю в публічному управлінні.
4. Парламентський контроль.
5. Президентський контроль.
6. Урядовий контроль.
7. Контроль з боку органів виконавчої влади.
8. Судовий контроль.
9. Громадський контроль у публічному управлінні.
10. Нагляд у публічному управлінні (загальна характеристика).

Рекомендовані джерела: [1–16, 107–125].

Тема № 10. Публічне управління у сфері економіки

При підготовці до вказаної теми особливу увагу доцільно приділити нормативно-правовим актам даної сфери публічного управління. Організаційно-правові засади управління у сфері економіки містять визначення основних термінів та загальну характеристику публічного управління в цій сфері.

Окремо слід зазначити, що система органів публічного управління у сфері економіки складається з низки органів загальної компетенції та спеціально створених органів публічного управління в різноманітних взаємопов'язаних галузях і комплексах народного господарства, що містять у собі ланки виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних і нематеріальних благ задля задоволення потреб суспільства.

Наступна частина лекції присвячена характеристиці адміністративно-правового управління у сфері промисловості та агропромислового комплексу, а також у сфері транспорту та управління використанням і охороною природних ресурсів.

Контрольні питання

1. Загальна характеристика та зміст публічного управління у сфері економіки.
2. Основні напрями публічного управління у сфері економіки.
3. Система органів публічного управління у сфері економіки, їх компетенція.
4. Публічне управління у сфері промисловості та агропромислового комплексу.
5. Публічне управління у сфері транспорту.
6. Публічне управління використанням і охороною природних ресурсів.

Рекомендовані джерела: [1–16, 33, 40, 126–158].

Тема № 11. Публічне управління в соціально-культурній сфері

При самопідготовці студентам слід взяти до уваги законодавство в даній сфері, а також порядок організації та діяльності органів публічного управління в соціально-культурній сфері.

Студенти при підготовці до даної теми мають визначити організаційно-правові засади публічного управління у сферах освіти, науки, культури, охорони здоров'я, молоді та спорту.

Контрольні питання

1. Загальні засади публічного управління в соціально-культурній сфері.
2. Публічне управління у сфері освіти.
3. Публічне управління у сфері науки.
4. Публічне управління у сфері культури.
5. Публічне управління у сфері охорони здоров'я.
6. Публічне управління у сфері молоді.
7. Публічне управління у сфері спорту.

Рекомендовані джерела: [1–16, 38, 159–166].

Тема № 12. Публічне управління адміністративно-політичною сферою

На початку розгляду даної теми студентам слід опрацювати низку основних нормативно-правових актів у даній сфері, а також ознайомитися з порядком організації та діяльності органів публічного управління в адміністративно-політичній сфері.

Студенти при підготовці до даної теми мають визначити організаційно-правові засади публічного управління у сфері забезпечення обороноздатності країни, у сфері національної безпеки та у сфері внутрішніх справ України.

У наступній частині лекції розглянуті адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції, Національної гвардії, Державної служби з надзвичайних ситуацій та Державної міграційної служби.

Контрольні питання

1. Адміністративно-правове управління у сфері забезпечення обороноздатності країни.
2. Адміністративно-правове управління у сфері національної безпеки.
3. Загальні положення публічного управління у сфері внутрішніх справ України.
4. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції.
5. Адміністративно-правові засади діяльності Національної гвардії.
6. Адміністративно-правові засади охорони державного кордону України.
7. Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки населення в надзвичайних ситуаціях.
8. Адміністративно-правові засади діяльності Державної міграційної служби.

Рекомендовані джерела: [1–16, 34–37, 167–191].

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Змістовий модуль № 1

Загальнотеоретичні засади адміністративного права як науки. Адміністративно-правові режими

Тема № 1. Загальна характеристика адміністративного права як науки.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни теми).

2. Теоретичні питання для індивідуальної підготовки:

- Дайте визначення поняття "адміністративне право".
- Вкажіть та охарактеризуйте основні етапи становлення адміністративного права.
 - Визначте особливості, які характеризують еволюцію українського адміністративного права.
 - Назвіть прізвища та праці вчених, які сприяли становленню українського адміністративного права.
 - Дайте визначення терміна "адміністративне право" як галузі права.
 - Дайте визначення терміна "адміністративне право" як галузі законодавства.
 - Дайте визначення терміна "адміністративне право" як юридичної науки.
 - Які завдання стоять перед наукою адміністративного права?
 - Дайте визначення терміна "адміністративне право" як навчальної дисципліни.
 - Перелічіть характерні особливості предмета адміністративного права.

- Дайте визначення та охарактеризуйте складові частини предмета адміністративного права.
- Охарактеризуйте загальні методи адміністративного права.
- Охарактеризуйте спеціальні методи адміністративного права.
- Дайте визначення та наведіть принципи адміністративного права.
- Охарактеризуйте загальні принципи адміністративного права.
- Охарактеризуйте спеціальні принципи адміністративного права.
- Дайте визначення поняття "системи адміністративного права".
- Охарактеризуйте систему адміністративного права.
- Дайте класифікацію та охарактеризуйте джерела адміністративного права.
- Які нормативно-правові акти складають джерела адміністративного права?
- Як взаємодіє адміністративне право з іншими галузями права (конституційним, цивільним, трудовим, кримінальним, фінансовим, земельним, природоохоронним, митним тощо)?

3. Теми рефератів:

1. Історія становлення адміністративного права.
2. Поліцейське право як етап розвитку адміністративного права.
3. Сучасні погляди на предмет адміністративного права.
4. Принципи адміністративного права України.
5. Пріоритетні напрями науки українського адміністративного права.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте адміністративне право і кримінальне право; адміністративне право і конституційне право; адміністративне право й цивільне право; адміністративне право і трудове право; адміністративне право та фінансове право.

4.2. Охарактеризуйте адміністративне право Франції, Німеччини, Великобританії та США.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Тема № 2. Адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Визначте поняття адміністративно-правової норми та вкажіть її особливості.
- Яка мета адміністративно-правових норм?
- Охарактеризуйте структуру та класифікацію адміністративно-правових норм.
- Назвіть і поясніть способи реалізації адміністративно-правових норм.
- Дайте визначення та вкажіть особливості адміністративно-правових відносин.
- Охарактеризуйте структуру та класифікацію адміністративно-правових відносин.

3. Теми рефератів:

1. Стадії механізму адміністративно-правового управління.
2. Сучасні способи реалізації адміністративно-правових норм.
3. Використання як активна форма реалізації адміністративно-правових норм.
4. Класифікація адміністративно-правових відносин.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте матеріальні й процесуальні адміністративно-правові норми; відсильні й бланкетні адміністративно-правові норми; регулятивні й правоохоронні адміністративно-правові норми; заборонні та дозвільні адміністративно-правові норми; виконання і використання адміністративно-правових норм; додержання і застосування адміністративно-правових норм.

4.2. Охарактеризуйте способи реалізації адміністративно-правових норм у Франції, Німеччині, Великобританії та США.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Тема № 3. Суб'єкти адміністративного права.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Дайте визначення та охарактеризуйте зміст поняття "суб'єкт адміністративного права".
- Дайте визначення та охарактеризуйте основні елементи адміністративної правосуб'єктності.
- Дайте визначення та охарактеризуйте поняття "адміністративно-правовий статус".
- Чим відрізняється адміністративна правосуб'єктність від адміністративно-правового статусу?
- Наведіть існуючі класифікації суб'єктів адміністративного права.
- Як співвідносяться такі категорії, як "людина", "особистість", "громадянин", "особа", "індивід"?
- Охарактеризуйте громадян України як суб'єктів адміністративного права.
- Опишіть основні права та обов'язки громадян України як учасників адміністративних правовідносин.

- Перелічіть законні підстави перебування іноземців та осіб без громадянства на території України.

- Кому з іноземців та осіб без громадянства забороняється в'їзд на територію України?

- Охарактеризуйте порядок імміграції на територію України.

- Охарактеризуйте основні права та обов'язки іноземців та осіб без громадянства як суб'єктів адміністративного права.

- Визначте відповідальність іноземців та осіб без громадянства, які вчинили злочин, адміністративні або інші правопорушення.

- Хто такі біженці?

- Визначте поняття "особи, які потребують додаткового захисту".

- Визначте поняття "особи, які потребують тимчасового захисту".

- Охарактеризуйте порядок отримання статусу "біженці" на території України.

- Охарактеризуйте основні права та обов'язки біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, як суб'єктів адміністративного права.

- Дайте визначення та охарактеризуйте зміст поняття "громадське об'єднання".

- Яка правова основа діяльності громадських об'єднань?

- Наведіть існуючі класифікації об'єднань громадян як суб'єктів адміністративного права.

- На підставі яких принципів діють громадські об'єднання?

- Який порядок реєстрації громадських об'єднань?

- Який порядок легалізації громадських об'єднань?

- Охарактеризуйте основні права та обов'язки громадських об'єднань як суб'єктів адміністративного права.

- Яка відповідальність за порушення законодавства, що регулює діяльність громадських об'єднань?
- Як характеризуються релігійні організації як суб'єкти адміністративного права?
- Дайте визначення та назвіть основні ознаки органів виконавчої влади.
- Які види органів виконавчої влади Ви знаєте?
- Визначте систему органів виконавчої влади та принципи її побудови.
- Охарактеризуйте Кабінет Міністрів України як суб'єкт адміністративного права.
- Охарактеризуйте центральні органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
- Охарактеризуйте органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права.
- Охарактеризуйте місцеві органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
- Які повноваження органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права?
- Охарактеризуйте Президента України як суб'єкта адміністративного права.

3. Теми рефератів:

1. Суб'єкти адміністративного права.
2. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.
3. Система органів виконавчої влади в Україні у світлі адміністративної реформи.
4. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади.
5. Місцеві органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
6. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування.

7. Органи самоорганізації населення як суб'єкти адміністративного права.

8. Прокуратура України як суб'єкт адміністративного права.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте правосуб'єктність і правовий статус, правовий статус громадянина України та іноземця; правовий статус громадянина України та біженця; адміністративно-правовий статус службовців державних органів і органів місцевого самоврядування; повноваження Кабінету Міністрів України та Президента України; структуру міністерства та місцевих державних адміністрацій України; повноваження першого віце-прем'єр-міністра та віце-прем'єр-міністра України; повноваження центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

4.2. Охарактеризуйте правовий статус громадян Франції, Німеччини, Великобританії та США; повноваження Президента Франції, Німеччини, Великобританії та США; повноваження центральних органів виконавчої влади Франції, Німеччини, Великобританії та США; повноваження органів місцевого самоврядування Франції, Німеччини, Великобританії та США.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Тема № 4. Адміністративні послуги.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з матеріалу теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Дайте визначення адміністративних послуг.
- Назвіть основні ознаки адміністративних послуг.
- Визначте класифікацію адміністративних послуг.
- Хто надає адміністративні послуги?

- Які існують стандарти надання адміністративних послуг?

- Поясніть поняття "реєстр адміністративних послуг".

3. Теми рефератів:

1. Сучасні адміністративні послуги в Україні.

2. Стандарти надання адміністративних послуг в Україні.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте підприємницькі та соціально адміністративні послуги; земельні та будівельно-комунальні послуги.

4.2. Охарактеризуйте основні адміністративні послуги у Франції, США, Німеччині та Великобританії.

4.3. Складіть наступні проекти юридичних актів чи процесуальних документів: заявки на виплату компенсації на додаткову відпустку громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; заявки на державну реєстрацію юридичних осіб чи фізичних осіб-підприємців; заявки на видачу рішень сесій та виконкомів; заявки на видачу свідоцтва про смерть, про народження; заявки на реєстрацію шлюбу.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Тема № 5. Адміністративно-правові режими.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Дайте визначення адміністративно-правового режиму.
- Назвіть ознаки адміністративно-правового режиму.
- Визначте види адміністративно-правових режимів.
- Дайте визначення режиму надзвичайного стану.
- Охарактеризуйте порядок введення та скасування режиму надзвичайного стану в Україні.

- Визначте права та обов'язки громадян під час режиму надзвичайного стану.
- Дайте визначення режиму воєнного стану.
- Охарактеризуйте порядок та скасування введення режиму воєнного стану в Україні.
- Охарактеризуйте порядок здійснення державного управління під час режиму воєнного стану в Україні.
- Визначте права та обов'язки громадян під час режиму воєнного стану.
- Дайте визначення режиму державної таємниці.
- Дайте загальну характеристику режиму державної таємниці в Україні.
- Дайте визначення поняття "режим державного кордону".
- Дайте загальну характеристику режиму державного кордону в Україні.
- Дайте визначення поняття "митний режим".
- Дайте загальну характеристику митного режиму в Україні.

3. Теми рефератів:

1. Адміністративно-правові режими в Україні.
2. Правове становище територій, на яких введено режим надзвичайної ситуації.
3. Державне управління під час режиму воєнного стану.
4. Реалізація режиму державної таємниці в Україні.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте режим воєнного стану та надзвичайного стану; міграційний режим і режим державної таємниці.

4.2. Охарактеризуйте основні види адміністративно-правових режимів у Франції, Німеччині, Великобританії та США.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Змістовий модуль № 2
Адміністративна відповідальність.
Адміністративний процес

Тема № 6. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Дайте визначення та назвіть ознаки адміністративного правопорушення.
- Розкрийте поняття "склад адміністративного правопорушення".
- Визначте основні елементи адміністративного правопорушення.
- Проаналізуйте об'єкт і об'єктивну сторону адміністративного правопорушення.
- Проаналізуйте суб'єкт і суб'єктивну сторону адміністративного правопорушення.
- Дайте визначення та охарактеризуйте ознаки адміністративної відповідальності.
- Визначте підстави адміністративної відповідальності.
- Яка правова основа адміністративної відповідальності?
- У чому полягає відмінність адміністративних правопорушень від інших видів юридичної відповідальності (кримінальної, цивільної, господарської, дисциплінарної)?
- Дайте визначення і наведіть класифікацію адміністративних стягнень.
- Охарактеризуйте такі види адміністративних стягнень, як: попередження; штраф; оплатне вилучення предмета, який став знаряддям учинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація предмета, який

став знаряддям учинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; громадські роботи; виправні роботи; позбавлення спеціального права наданого громадянину (права керування транспортними засобами, права полювання); адміністративний арешт як види адміністративних стягнень.

- У чому полягають правила накладення адміністративних стягнень?

- Проаналізуйте особливості адміністративної відповідальності спеціальних суб'єктів адміністративного правопорушення.

- Проаналізуйте особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб.

3. Теми рефератів:

1. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.

2. Правова основа адміністративної відповідальності в Україні.

3. Особливості адміністративної відповідальності посадових осіб.

4. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.

5. Адміністративна відповідальність за корупційне правопорушення.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте склад адміністративного правопорушення і злочину; адміністративне правопорушення і дисциплінарний проступок; відповідальність фізичних та юридичних осіб в адміністративному праві; чинність КУпАП і КК у часі, просторі та за колом осіб; обставини, що виключають адміністративну та кримінальну відповідальність; види адміністративних стягнень за вчинення адміністративного правопорушення і види покарань за вчинення кримінального

правопорушення; порядок накладення адміністративних стягнень і покарань.

4.1. Охарактеризуйте загальні положення адміністративної відповідальності у Франції, Німеччині, Великобританії та США.

4.2. Опишіть порядок притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх, посадових осіб і військово-службовців; порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення; порядок виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

4.3. Складіть наступні проекти правових актів чи процесуальних документів: протоколу про адміністративне правопорушення за статтями 122–5, 129, 173, 178, 180, 181–1, 185–3, 185–7, 190 КУпАП і постанов про накладення стягнень за вчинення вказаних адміністративних правопорушень.

5. Рішення тестів (розв’язання задач) з даної теми.

Тема № 7. Адміністративний процес.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Дайте визначення та охарактеризуйте юрисдикційну, судову та управлінську концепції адміністративного процесу.
- Дайте визначення та вкажіть характерні особливості адміністративного процесу.
- У чому полягають відмінності адміністративного процесу від інших видів юридичного процесу?
- Охарактеризуйте загальносоціальні принципи адміністративного процесу.
- Охарактеризуйте загальнопроцесуальні принципи адміністративного процесу.
- Охарактеризуйте спеціальні принципи адміністративного процесу.

- Охарактеризуйте правові презумпції адміністративного процесу.

- Розкрийте поняття "структура адміністративного процесу". Назвіть основні елементи адміністративного процесу.

- Дайте визначення термінів "стадії адміністративного провадження", "процесуальні етапи", "процесуальні дії".

- Які стадії адміністративного процесу Вам відомі?

- Назвіть класифікацію адміністративних проваджень.

- Дайте визначення та охарактеризуйте провадження у справах про адміністративні правопорушення.

- Дайте визначення та охарактеризуйте провадження в адміністративних судах.

- Дайте визначення та охарактеризуйте провадження за зверненнями громадян.

- Дайте визначення та охарактеризуйте нормотворчі провадження.

- Дайте визначення та охарактеризуйте реєстраційні провадження.

- Дайте визначення та охарактеризуйте дисциплінарні провадження.

- Дайте визначення та охарактеризуйте атестаційні провадження.

3. Теми рефератів:

1. Історія становлення адміністративного процесу в Україні.

2. Учасники адміністративного процесу.

3. Провадження в адміністративних судах.

4. Доказування в адміністративному судочинстві.

5. Заходи процесуального примусу в адміністративному судочинстві.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте принципи адміністративного судочинства і кримінального процесу; адміністративний позов і заяву

про вчинення кримінального правопорушення; адміністративний позов і цивільний позов; предметну і територіальну підсудність адміністративних справ; предметну й інстанційну підсудність адміністративних справ; підсудність і підвідомчість; процесуальний статус учасників адміністративного процесу та кримінального процесу; процесуальний статус учасників адміністративного процесу і цивільного процесу; склад суду адміністративного та кримінального судочинства; склад суду адміністративного і цивільного судочинства; загальні положення доказів і процесу доказування в адміністративному та кримінальному судочинстві; судові витрати адміністративного і кримінального судочинства; судові витрати адміністративного і цивільного судочинства; загальні положення провадження в суді першої інстанції під час адміністративного та кримінального судочинства (підготовче провадження, судовий розгляд, судові рішення); порядок реєстрації законів і підзаконних нормативно-правових актів; порядок звернення громадянина України та народного депутата.

4.2. Охарактеризуйте загальні положення адміністративної юстиції (судочинства) та адміністративного процесу у Франції, Німеччини, Великобританії та США.

4.3. Складіть наступні проекти юридичних актів чи процесуальних документів: протоколу про адміністративне правопорушення; постанови про накладання адміністративного стягнення; адміністративного позову (відповідно КАС); заяви про відвід; клопотання про проведення експертизи; заяви про роз'яснення судового рішення; апеляційної скарги на судові рішення адміністративного суду; касаційної скарги на судові рішення адміністративного суду; заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами; заяви про реєстрацію транспортного засобу; депутатського звернення; пропозиції як звернення громадян; заяви як звернення гро-

мадян; скарги як звернення громадян; рішення атестаційної комісії; статуту юридичної особи як суб'єкта господарської діяльності.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Змістовий модуль № 3

Публічне управління та публічна служба в Україні

Тема № 8. Поняття, форми та методи публічного управління в Україні.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Дайте визначення та охарактеризуйте соціальне управління.
- Яка структура управління як явища?
- Дайте визначення та назвіть основні положення публічного управління.
- Дайте визначення поняття "принципи публічного управління".
- Які принципи публічного управління Ви знаєте?
- Охарактеризуйте основні принципи публічного управління.
- Поясніть термін "функції публічного управління".
- Визначте та охарактеризуйте основні види функцій публічного управління.
- Охарактеризуйте сутність виконавчої влади.
- Як співвідноситься публічне управління та виконавча влада?
- Охарактеризуйте публічне управління в умовах проведення в Україні адміністративної реформи.
- Дайте визначення та наведіть класифікацію форм публічного управління.

- Охарактеризуйте таку форму публічного управління: видання нормативно-правових актів, адміністративна правотворчість.

- Охарактеризуйте таку форму публічного управління: видання ненормативних (індивідуальних) актів, видання актів застосування норм права, адміністративне розпорядництво.

- Охарактеризуйте таку форму публічного управління, як укладання адміністративних договорів.

- Охарактеризуйте таку форму публічного управління: здійснення реєстраційних та інших юридично значущих дій органами публічного управління.

- Дайте визначення та назвіть ознаки правових актів публічного управління.

- Наведіть класифікації правових актів публічного управління.

- Чим відрізняються правові акти публічного управління від інших нормативно-правових актів?

- Який порядок прийняття правових актів публічного управління?

- Дайте визначення та назвіть ознаки методів публічного управління.

- Наведіть і охарактеризуйте класифікації методів публічного управління.

- Дайте загальну характеристику адміністративного договору.

- Дайте визначення та назвіть загальні положення адміністративного примусу.

- Наведіть та охарактеризуйте класифікацію адміністративного примусу.

- Які заходи адміністративного запобігання Вам відомі? Дайте їм характеристику.

- Як класифікуються та які є заходи адміністративного припинення? Дайте їм характеристику.

- Дайте загальну характеристику заходів адміністративної відповідальності як одного з варіантів адміністративного примусу.

- Дайте визначення і наведіть ознаки державної служби.
- Які види державної служби Ви знаєте?
- Які принципи державної служби Ви знаєте?
- Норми яких галузей права регулюють питання державної служби?

- Як здійснюється правове управління державної служби?
- Наведіть класифікацію та охарактеризуйте органи, що здійснюють управління державною службою.

- Дайте визначення поняття "державний службовець". Наведіть його основні права, обов'язки та обмеження.

- Розкажіть про класифікації посад державних службовців.
- У чому полягає суть політичних і патронатних посад?
- Охарактеризуйте стадію прийняття на державну службу.
- Охарактеризуйте стадію просування по службі.
- Охарактеризуйте стадію припинення служби. Поясніть поняття "відставка".

- Що входить у поняття і яким чином здійснюється соціальне забезпечення державних службовців?

- Дайте визначення та охарактеризуйте дисциплінарну відповідальність державних службовців.

- Надайте загальну характеристику служби в органах місцевого самоврядування.

3. Теми рефератів:

1. Історія становлення публічного управління в Україні.
2. Принципи публічного управління.
3. Функції публічного управління.

4. Публічне управління в умовах проведення в Україні адміністративної реформи.
5. Реалізація форм публічного управління в Україні.
6. Адміністративна правотворчість.
7. Заохочення як метод публічного управління.
8. Застосування адміністративного примусу в Україні.
9. Адміністративний договір.
10. Правові акти публічного управління.
11. Публічна служба в Україні.
12. Державні службовці як суб'єкт адміністративного права.
13. Проходження державної служби.
14. Відповідальність державних службовців.
15. Служба в органах внутрішніх справ як спеціалізована державна служба.
16. Сучасні тенденції реформування державної служби.
17. Політична служба в Україні.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте правовий статус державних службовців і службовців органів місцевого самоврядування; порядок проходження державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; політичні та адміністративні посади; адміністративні та патронатні посади; обмеження загального та спеціального характеру, що передбачені стосовно державних службовців.

4.2. Охарактеризуйте та порівняйте:

- загальні положення публічного (державного) управління у Франції, Німеччині, Великобританії та США;
- загальні положення форм і методів публічного управління в Україні з формами і методами публічного управління у Франції, Німеччині, Великобританії та США;

- загальні положення адміністративного примусу в Україні з адміністративним примусом у Франції, Німеччині, Великобританії та США;
- загальні положення публічної (державної) служби у Франції, Німеччині, Великобританії та США.

4.3. Опишіть:

- основні етапи проведення адміністративної реформи в Україні;
- основні етапи прийняття (видання) актів державного управління; основні етапи прийняття (видання) індивідуальних актів державного управління; порядок укладання адміністративного договору; порядок накладання адміністративних стягнень;
- правовий статус державних службовців; основні етапи проходження державної служби; порядок присвоєння рангів державним службовцям; порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності.

4.4. Складіть наступні проекти юридичних актів чи процесуальних документів адміністративного договору; наказу про покарання; постанови про накладення адміністративного стягнення; постанови про встановлення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі; про здійснення приводу; протоколу про адміністративне затримання; протоколу про проведення особистого огляду та огляду речей; рапорта про застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї; постанови про адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень; наказу про прийняття на державну службу, про присвоєння рангу державному службовцю (на вибір); наказу про звільнення з державної служби; наказу про заохочення державного службовця.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Тема № 9. Забезпечення законності та дисципліни в публічному управлінні.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Дайте поняття режиму законності та дисципліни в публічному управлінні.

- Визначте основні способи забезпечення законності та дисципліни в публічному управлінні.

- Дайте визначення поняття "контроль у публічному управлінні".

- Які види контролю в публічному управлінні Ви знаєте?

- Охарактеризуйте контроль як один із способів забезпечення законності й дисципліни в публічному управлінні.

- Охарактеризуйте нагляд як один із способів забезпечення законності й дисципліни в публічному управлінні?

- У чому полягає відмінність між контролем і наглядом?

- Наведіть приклади контролю в публічному управлінні щодо забезпечення законності й дисципліни з боку органів законодавчої влади.

- Наведіть приклади контролю в публічному управлінні щодо забезпечення законності й дисципліни з боку спеціалізованих контролюючих органів.

- Наведіть приклади контролю в публічному управлінні щодо забезпечення законності й дисципліни з боку органів місцевого самоврядування.

- Розкрийте поняття "судовий контроль".

- Поясніть суть прокурорського нагляду за законністю й дисципліною в публічному управлінні.

- Охарактеризуйте звернення громадян як способу забезпечення законності й дисципліни в публічному управлінні.

- Розкрийте поняття "громадський контроль".

- Охарактеризуйте громадський контроль як новий спосіб забезпечення законності й дисципліни в публічному управлінні.

3. Теми рефератів:

1. Законність і дисципліна під час охорони навколишнього середовища в Україні: реалізація й недоліки.

2. Контроль за діяльністю правоохоронних органів України.

3. Контроль за забезпеченням законності й дисципліни в публічному управлінні з боку спеціалізованих контролюючих органів.

4. Державні інспекції в Україні.

5. Судовий контроль у публічному управлінні.

6. Громадський контроль у публічному управлінні: способи вдосконалення.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте законність і дисципліну; контроль і нагляд; контроль у публічному управлінні з боку Президента України та Верховної Ради України; судовий і громадський контроль у державному управлінні; контроль з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; структуру прокуратури та МВС; пропозицію, заяву і скаргу.

4.2. Охарактеризуйте види та повноваження контролюючих органів щодо забезпечення законності й дисципліни в публічному управлінні в Україні з аналогічними у Франції, Німеччині, Великобританії та США.

4.3. Складіть наступні проекти юридичних актів чи процесуальних документів: запиту на інформацію; проекта пропозиції, заяви чи скарги до органів державної влади як виду звернення громадян; припису прокурора про усунення порушень закону; подання прокурора з вимогою усунення порушень закону; постанови прокурора про початок кримінального провадження.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Змістовий модуль № 4
**Публічне управління в економічній,
соціально-культурній та адміністративно-політичній
сферах суспільного життя**

Тема № 10. Публічне управління у сфері економіки.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Дайте визначення терміна "економіка" та вкажіть обставини, які свідчать про необхідність публічного управління у сфері економіки.
- Наведіть класифікацію суб'єктів публічного управління у сфері економіки.
- Яка система органів публічного управління промисловістю?
- Як здійснюється контроль і нагляд у управлінні промисловістю?
- Яка система органів публічного управління агропромисловим комплексом в Україні?
- Як в Україні здійснюється державний контроль в агропромисловому комплексі?
- Охарактеризуйте адміністративну відповідальність за правопорушення в агропромисловому комплексі.
- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління залізничним транспортом в Україні.
- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління морським і річковим транспортом.
- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління автомобільним транспортом в Україні.

- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління цивільним повітряним транспортом в Україні.

- Яка система органів публічного управління у сфері використання й охорони природних ресурсів?

- Дайте загальну характеристику у сфері використання й охорони природних ресурсів.

- Визначте адміністративну відповідальність за правопорушення використання й охорони природних ресурсів.

3. Теми рефератів (або інші теми за власним вибором студента):

1. Державний контроль і нагляд у сфері економіки.

2. Залізничний транспорт: природна монополія чи об'єкт конкуренції?

3. Вступ України до Світової організації торгівлі: проблеми захисту вітчизняного товаровиробника.

4. Природні монополії: суть і характерні риси.

4. Творче завдання:

4.1. Охарактеризуйте особливості економічної політики (публічне управління економікою) у Франції, Німеччині, Великобританії та США.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Тема № 11. Публічне управління в соціально-культурній сфері.

1. **Складіть термінологічний словник** (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. **Теоретичні питання для самостійної підготовки:**

- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління освітою в Україні.

- Визначте компетенцію органів публічного управління у сфері освіти в Україні.

- Як здійснюється публічне управління освітніми закладами в Україні?
- Як здійснюється державний контроль за діяльністю освітніх закладів в Україні?
- Як відбувається організація публічного управління наукою в Україні?
- Визначте органи, які здійснюють публічне управління наукою в Україні.
- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління охороною здоров'я населення в Україні.
- Як побудована система органів публічного управління охорони здоров'я населення в Україні?
- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління культурою.
- Які органи здійснюють публічне управління культурою в Україні?
- Дайте загальну характеристику правового управління діяльності закладів та установ культури в Україні.
- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління фізичною культурою та спортом в Україні.
- Визначте систему й правове становище органів публічного управління фізичною культурою та спортом в Україні.
- Які існують спортивні товариства й спілки в Україні?
- Вкажіть основні засади публічного управління молодіжної політики в Україні.
- Дайте загальну характеристику організаційно-правового забезпечення реалізації молодіжної політики в Україні.
- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління соціальним захистом населення в Україні.

- Як побудована система органів соціального захисту населення в Україні?

3. Теми рефератів (або інші теми за власним вибором студента):

1. Державні та недержавні заклади освіти: партнери чи конкуренти?

2. Проблеми удосконалення державного контролю у сфері освіти.

3. Обов'язкове медичне страхування в Україні: аргументи "за" і "проти".

4. Проблеми вдосконалення контролю за обігом лікарських засобів.

5. Пріоритети державної політики України у сфері культури.

6. Охорона національної культурної спадщини України: цілі та засоби їх досягнення.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте вищу і професійно-технічну освіту, ліцензування й акредитацію навчального закладу; систему органів освіти та охорони здоров'я; повноваження сімейного лікаря та терапевта; лікарські засоби та лікарські препарати; завдання Пенсійного фонду України та Фонду соціального страхування України; повноваження органів виконавчої влади і місцевого самоврядування у сфері освіти; повноваження органів виконавчої влади і місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я; повноваження органів виконавчої влади і місцевого самоврядування у сфері культури; повноваження органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення.

4.2. Охарактеризуйте публічне управління у сфері освіти і науки та охорони здоров'я населення у Франції, Німеччині, Великобританії та США.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

Тема № 12. Публічне управління в адміністративно-політичній сфері.

1. Складіть термінологічний словник (словник має містити основні поняття і терміни з теми).

2. Теоретичні питання для самостійної підготовки:

- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління обороною в Україні.
- Назвіть види Збройних Сил України та охарактеризуйте їх.
- Як в Україні здійснюється комплектування Збройних Сил?
- Охарактеризуйте проходження військової служби в Україні.
- Визначте адміністративну відповідальність за порушення законодавства про загальний військовий обов'язок і військову службу.
- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління національною безпекою.
- Як здійснюється в Україні охорона державного кордону?
- Як в Україні здійснюється адміністративно-правове управління в'їзду в Україну і виїзду з України?
- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління внутрішніми справами в Україні.
- Охарактеризуйте проходження служби в Національній поліції України.
- Визначте адміністративно-правовий статус працівника поліції.
- Які громадські формування з охорони громадського порядку й державного кордону в Україні Ви знаєте?

- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління Національною гвардією України.

- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам забезпечення безпеки населення в надзвичайних ситуаціях.

- Дайте загальну характеристику організаційно-правовим засадам публічного управління міграційною службою України.

3. Темі рефератів (або інші теми за власним вибором студента):

1. Інтеграція до міжнародних військово-політичних союзів: перспективи для України.

2. Забезпечення національної безпеки України: пошук нових способів.

3. Контроль за діяльністю Служби безпеки України: суб'єкти й повноваження.

4. Міграційна політика України.

5. Адміністративно-правовий статус поліції в Україні.

6. Реалізація державної політики у сфері забезпечення безпеки населення в надзвичайних ситуаціях.

4. Творче завдання:

4.1. Порівняйте завдання оборони і національної безпеки; правила в'їзду і виїзду на (з) території України громадян України та іноземців; завдання і повноваження СБУ та поліції; громадський порядок і громадську безпеку; види надзвичайних ситуацій.

4.2. Охарактеризуйте структуру, завдання та повноваження поліції у Франції, Німеччині, Великобританії та США; організацію адміністративно-правового управління у сфері юстиції у Франції, Німеччині, Великобританії та США.

5. Рішення тестів (розв'язання задач) з даної теми.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Тема № 1. Загальна характеристика адміністративного права як науки

1. Історія становлення адміністративного права.
2. Поняття адміністративного права. Дефініція поняття адміністративного права.
3. Предмет адміністративного права.
4. Метод адміністративного права.
5. Принципи адміністративного права України.
6. Джерела та систематизація адміністративного права.
7. Взаємодія адміністративного права з іншими галузями права (конституційним, кримінальним, трудовим, цивільним тощо).

Рекомендовані джерела: [1–16].

Тема № 2. Адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини

1. Поняття, структура та види адміністративно-правових норм.
2. Способи реалізації адміністративно-правових норм.
3. Поняття, структура та види адміністративно-правових відносин.

Рекомендовані джерела: [1–16].

Тема № 3. Суб'єкти адміністративного права

1. Загальноюридична характеристика поняття "суб'єкт адміністративного права".
2. Адміністративно-правовий статус громадян України як суб'єктів адміністративного права.
3. Адміністративно-правовий статус іноземців, осіб без громадянства та біженців як суб'єктів адміністративного права.

4. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань як суб'єктів адміністративного права.
5. Поняття та ознаки органів виконавчої влади.
6. Види органів виконавчої влади.
7. Система органів виконавчої влади та принципи її побудови.
8. Кабінет Міністрів України як суб'єкт адміністративного права.
9. Центральні органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
10. Місцеві органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
11. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права.

Рекомендовані джерела: [1–16, 53, 65–76].

Тема № 4. Адміністративні послуги

1. Поняття та ознаки адміністративних послуг.
2. Класифікація адміністративних послуг.
3. Принципи державної політики та стандарти у сфері надання адміністративних послуг.
4. Порядок надання адміністративних послуг.
5. Реєстр адміністративних послуг.

Рекомендовані джерела: [1–16, 30, 77].

Тема № 5. Адміністративно-правові режими

1. Поняття і види адміністративно-правових режимів.
2. Правовий режим надзвичайного стану.
3. Правовий режим воєнного стану.
4. Режим зони надзвичайної екологічної ситуації.
5. Режим державної таємниці.
6. Режим державного кордону.
7. Митний режим.

Рекомендовані джерела: [1–16, 78–90].

Тема № 6. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність

1. Поняття, ознаки і види адміністративного правопорушення.
2. Склад адміністративного правопорушення.
3. Поняття, властивості та підстави адміністративної відповідальності.
4. Законодавчі основи адміністративної відповідальності.
5. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності.
6. Принципи адміністративної відповідальності.
7. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.
8. Адміністративні стягнення.

Рекомендовані джерела: [1–16, 53, 57, 92–98].

Тема № 7. Адміністративний процес

1. Поняття та характерні риси адміністративного процесу.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Структура адміністративного процесу.
4. Види адміністративних проваджень.
5. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.
6. Провадження в адміністративних судах.
7. Провадження за зверненнями громадян.
8. Нормотворчі провадження.
9. Реєстраційні провадження.

Рекомендовані джерела: [17–29, 31, 42, 53, 56, 99–100, 102–105, 117].

Тема № 8. Поняття, форми та методи публічного управління. Публічна служба в Україні

1. Управління як соціальне явище.
2. Поняття та основні положення публічного управління.

3. Принципи публічного управління.
4. Поняття та види функцій публічного управління.
5. Сутність виконавчої влади.
6. Співвідношення публічного управління та виконавчої влади.
7. Публічне управління в умовах проведення в Україні адміністративної реформи.
8. Поняття та види форм публічного управління.
9. Характеристика наступних форм публічного управління: встановлення норм права або видання нормативних актів публічного управління; застосування норм права (видання ненормативних актів публічного управління, актів застосування норм права); укладання адміністративних договорів; здійснення реєстраційних та інших юридично значущих дій; провадження організаційних дій; виконання матеріально-технічних операцій.
10. Акти публічного управління.
11. Поняття та види методів публічного управління.
12. Загальні положення адміністративного примусу.
13. Загальні положення публічної служби в Україні.
14. Організаційно-правові засади державної служби в Україні.
15. Правовий статус державного службовця.
16. Проходження державної служби.
17. Соціальне забезпечення державних службовців.
18. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державних службовців.
19. Особливості проходження державної служби в окремих державних органах. Патронатна служба.
20. Служба в органах місцевого самоврядування.
21. Служба в поліції.

Рекомендовані джерела: [1–16, 29, 32, 101, 106, 180].

Тема № 9. Забезпечення законності та дисципліна в публічному управлінні

1. Поняття та загальні положення законності й дисципліни в публічному управлінні.
2. Способи забезпечення законності й дисципліни в публічному управлінні.
3. Загальна характеристика контролю в публічному управлінні.
4. Парламентський контроль.
5. Президентський контроль.
6. Урядовий контроль.
7. Контроль з боку органів виконавчої влади.
8. Судовий контроль.
9. Громадський контроль у публічному управлінні.
10. Нагляд у публічному управлінні (загальна характеристика).

Рекомендовані джерела: [1–16, 107–125].

Тема № 10. Публічне управління у сфері економіки

1. Загальна характеристика та зміст публічного управління у сфері економіки.
2. Основні напрями публічного управління у сфері економіки.
3. Система органів публічного управління у сфері економіки, їх компетенція.
4. Адміністративно-правове управління у сфері промисловості та агропромислового комплексу.
5. Адміністративно-правове управління у сфері транспорту.
6. Адміністративно-правове управління використанням і охороною природних ресурсів.

Рекомендовані джерела: [1–16, 33, 40, 126–158].

Тема № 11. Публічне управління в соціально-культурній сфері

1. Загальні засади публічного управління в соціально-культурній сфері.

2. Публічне управління у сфері освіти.

3. Публічне управління у сфері науки.

4. Публічне управління у сфері культури.

5. Публічне управління у сфері охорони здоров'я.

6. Публічне управління у сфері молоді.

7. Публічне управління у сфері спорту.

Рекомендовані джерела: [1–16, 38, 159–166].

Тема № 12. Публічне управління адміністративно-політичною сферою

1. Адміністративно-правове управління у сфері забезпечення обороноздатності країни.

2. Адміністративно-правове управління у сфері національної безпеки.

3. Загальні положення публічного управління у сфері внутрішніх справ України.

4. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції.

5. Адміністративно-правові засади діяльності Національної гвардії.

6. Адміністративно-правові засади охорони державного кордону України.

7. Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки населення в надзвичайних ситуаціях.

8. Адміністративно-правові засади діяльності Державної віграційної служби.

Рекомендовані джерела: [1–16, 34-37, 167–191].

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З КУРСУ "АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО" ЗА КРЕДИТНО-MOДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Під час викладання студентам навчальної дисципліни "Адміністративне право" використовуються наступні методи навчання: лекції, семінарські заняття, індивідуальні заняття та самостійна робота студентів.

1. Лекція – це вид навчальних занять, призначених для викладення та висвітлення основного теоретичного матеріалу дисципліни, ознайомлення студентів із категорійно-понятійним апаратом дисципліни, визначення кола основних правових джерел та рекомендованої літератури, а також акцентування уваги студентів на актуальних та проблемних аспектах дисципліни "Адміністративне право".

Мета лекційних занять:

- ознайомлення студентів із категорійно-понятійним апаратом дисципліни;
- висвітлення основних теоретичних питань відповідної теми дисципліни;
- визначення кола основних джерел;
- акцентування уваги студентів на актуальних та проблемних аспектах дисципліни;
- окреслення кола питань самостійної роботи студентів;
- підвищення рівня правової свідомості та правової культури студентів.

2. Семінарське заняття – це вид навчального заняття, основною метою якого є поглиблене відпрацювання та закріплення студентами основних теоретичних знань, розкритих у прочитаних лекціях. Дидактичною основою семінарського заняття є самостійна робота студентів на етапі підготовки

до нього та презентація його знань у процесі проведення заняття.

Мета семінарських занять:

- закріплення знань, отриманих під час лекційного заняття;
- розвиток усного мовлення та письма;
- формування вміння аргументації своєї позиції;
- сприяння розвитку навичок ведення дискусії;
- ознайомлення із зразками процесуальних документів (позовні заяви, скарги, договори, протоколи тощо).

3. Індивідуальні заняття – це вид навчального заняття, що проводиться зі студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуального творчого обдарування. Індивідуальні навчальні заняття організовуються за окремим графіком, складеним кафедрою з урахуванням розкладу занять студентів. Форми і методи проведення індивідуальних навчальних занять, їх обсяги, форми і методи поточного та підсумкового контролю визначаються викладачем.

Індивідуальні заняття зі студентами повинні:

- закріплювати знання, отримані під час лекційного заняття;
- сприяти підвищенню активності студентів;
- усувати недоліки в оволодінні окремими питаннями дисципліни;
- сприяти формуванню вміння аргументації своєї позиції;
- сформувати вміння складати процесуальні документи (постанови, скарги, заяви, протоколи тощо);
- сприяти найбільш ефективному оцінюванню знань студентів.

4. Самостійна робота – є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Вона включає: вироблення навичок опрацювання науково-теоретичної літератури, нормативних джерел, практичних

матеріалів тощо; розвиток сталих умінь до самостійного засвоєння і викладення інформації поза навчальною аудиторією; поглиблення навичок практичного вирішення навчальних завдань та конкретних юридичних ситуацій на основі засвоєних положень навчальної дисципліни, шляхом виконання індивідуальних завдань або науково-дослідної роботи.

Мета самостійної роботи:

- вироблення навичок опрацювання науково-теоретичної літератури, нормативних джерел, практичних матеріалів тощо;
- розвиток сталих умінь до самостійного засвоєння і викладення інформації поза навчальною аудиторією;
- поглиблення навичок практичного вирішення навчальних завдань та конкретних юридичних ситуацій на основі засвоєних положень навчальної дисципліни.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі викладання навчальної дисципліни "Адміністративне право" передбачено проведення **поточного, модульного та підсумкового контролю**.

Поточний контроль

Поточний контроль включає наступні методи:

- усне опитування;
- захист рефератів;
- перевірку наявності та систематичності ведення конспектів лекцій;
- конспектування відповідних нормативно-правових актів;
- поточне тестування, термінологічний диктант;
- виконання індивідуальних (контрольних) робіт;
- виконання завдань, винесених на самостійне вивчення.

Метою їх застосування є визначення якості засвоєння навчального матеріалу, ступеня відповідності сформованих умінь та навичок цілям і завданням дисципліни "Адміністративне право".

Усне опитування проводиться під час практичних та індивідуальних занять. Усна відповідь оцінюється, виходячи з максимальної кількості балів – 5.

Під час проведення практичних або індивідуальних занять студент може виступити із рефератом на задану тему. Підготовка і захист реферату оцінюється до 10 балів. При цьому реферати повинні мати обсяг не менш 10–12 друкованих листів, містити план, вступ, відповіді на питання плану, висновки, список використаної літератури, відповідно до бібліографічного опису.

Перевірка наявності та систематичності ведення конспектів лекцій оцінюється до 5 балів.

Перевірка конспектів нормативно-правових актів оцінюється до 8 балів.

Поточне тестування оцінюється в 1 бал за кожну правильну відповідь, а написання одного правильного поняття оцінюється до 2,5 балів.

Виконання індивідуальних (контрольних) робіт, винесених на індивідуальні заняття або на самостійне вивчення, оцінюється в залежності від виду завдання (усні питання, виконання творчих завдань) і його складності.

Індивідуальні консультації надаються викладачем за бажанням студента. Бали за консультацію не виставляються.

Модульний контроль

Модульний контроль передбачає проведення (написання) модульних (тематичних) контрольних робіт. Для отримання допуску до написання модульної контрольної роботи студент має набрати 15 і більше балів під час поточного контролю.

Якщо студент не набрав мінімальну суму балів, то він не допускається до модульного контрольного заходу, і йому рекомендується набрати цю кількість балів за рахунок виконання індивідуальних завдань та поточного тестування або відпрацювання пропущених занять з відповідних тем курсу.

Модульна контрольна робота в залежності від обсягу може складатися із:

- 1) тестових завдань;
- 2) теоретичних понять;
- 3) теоретичних питань;
- 4) задач.

Кожне тестове завдання містить від 5 до 10 завдань, у залежності від складності контрольної роботи. Кожний варіант завдання має тільки одну правильну відповідь. За кожну правильну відповідь нараховується 1 бал. Таким чином, за повністю правильні відповіді студент може отримати мак-

симальну суму балів від 5 до 10. За неправильну відповідь бали не нараховуються.

За правильне визначення поняття нараховується до 2,5 балів.

За відповідь на кожне теоретичне питання теми студент може отримати максимум до 8 балів. За правильне розв'язання задачі студент може отримати максимум до 10 балів.

Отже, за належним чином виконану модульну контрольну роботу студент може отримати до 20 (30) балів, у залежності від виду та складності змістового модуля.

Протягом семестру на чотирьох модульних контрольних роботах студент може отримати до 70 балів. При цьому за написання всіх контрольних робіт студент має набрати мінімум 60 балів.

Студент, який отримав більше 60 балів, за його бажанням може бути звільнений від семестрового іспиту, і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється шляхом складання студентами семестрового іспиту з дисципліни "Адміністративне право" – це інтегрована оцінка засвоєння всіх змістових модулів.

Під час іспиту студенти відповідають на питання екзаменаційних білетів. Кожен білет містить три контрольні питання. Відповідь на кожне питання білета оцінюється до 10 балів. Тобто після складання іспиту студент може отримати до 30 балів, які додаються до суми балів, отриманої під час проведення модульних контрольних робіт.

Студент, який набрав під час проведення модульних контрольних робіт більше 60 балів, може:

- 1) не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку;
- 2) скласти іспит для підвищення свого бала.

Студент, який набрав під час проведення модульних контрольних робіт менше 60 балів, складає іспит. Отримані бали додаються до суми балів, які студент набрав за написання трьох модульних робіт.

Студент, який набрав під час проведення модульних контрольних робіт менше 50 балів, до складання іспиту не допускається. Добрати необхідну кількість балів студент може за рахунок виконання індивідуальних завдань та поточного тестування або відпрацювання пропущених занять з відповідних тем курсу.

Розподіл балів, які отримують студенти для іспиту

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3		Змістовий модуль № 4				
Т. 1	Т. 2	Т. 3, 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	Т. 9	Т. 10	Т. 11	Т. 12		
4	4	4	6	7	7	9	9	6	6	8		
18				14		18		20			30	100

Примітка. Т. № 1–Т. № 12 – відповідні теми змістових модулів.

Критерії оцінювання знань студентів

за 4-бальною шкалою

"5" – відмінно:

- за глибоке засвоєння програмного матеріалу;
- ґрунтовні знання законодавства та практики його застосування;
- сумлінне та правильне виконання контрольних завдань;
- за повні та змістовні відповіді на питання;
- за наявність додаткових знань з предмета.

"4" – добре:

- за повне засвоєння програмного матеріалу;
- за вміння орієнтуватися в законодавстві та практиці його застосування;
- за частково неправильне виконання контрольних завдань;
- відповіді на питання можуть містити окремі неточності.

"3" – задовільно:

- за часткове засвоєння програмного матеріалу;
- неповні та неточні відповіді на питання;
- неточності при виконанні контрольного завдання;
- програма в основному виконана, мета досягнута, є розуміння основних положень з предмета.

"2" – незадовільно:

- за незасвоєння значної частини програмного матеріалу;
- за невиконання контрольних завдань;
- за нерозкриття змісту основних питань з предмета, незнання основних категорій та термінів.

Оцінювання знань за шкалою ECTS

1. Оцінка "відмінно" (за шкалою ECTS – "A") виставляється, якщо студент протягом виконання змістових модулів сумарно набрав від 90 до 100 іспитових балів; це відповідає відмінному виконанню всіх форм завдань лише з незначною кількістю помилок.

2. Оцінка "дуже добре" (за шкалою ECTS – "B") виставляється, якщо студент протягом виконання змістових модулів дисципліни набрав суму іспитових балів від 82 до 89; це відповідає виконанню завдань вище середнього рівня з кількома помилками.

3. Оцінка "добре" (за шкалою ECTS – "C") виставляється, якщо студент протягом виконання змістових модулів набрав суму іспитових балів від 74 до 81; це відповідає в загальному правильній роботі з певною кількістю помилок.

4. Оцінка "задовільно" (за шкалою ECTS – "D") виставляється, якщо студент протягом виконання змістових модулів дисципліни набрав суму іспитових балів від 64 до 73; це відповідає тому, що роботу виконано непогано, але зі значною кількістю недоліків.

5. Оцінка "достатньо" (за шкалою ECTS – "E") виставляється, якщо студент протягом виконання змістових модулів дисципліни набрав суму іспитових балів від 60 до 63; це відповідає задовільному виконанню мінімальних критеріїв.

6. Оцінка "незадовільно" (за шкалою ECTS – "FX") виставляється, якщо студент протягом виконання змістових модулів дисципліни набрав суму іспитових балів від 35 до 59; це означає, що йому потрібно попрацювати перед тим, як досягти мінімального критерію.

7. Оцінка "незадовільно" (за шкалою ECTS – "F") виставляється, якщо студент протягом виконання змістових модулів дисципліни набрав суму іспитових балів менш, ніж 34; це означає, що необхідна серйозна подальша робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D		
60–63	E	задовільно	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ "АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО"

1. Поняття, предмет та система адміністративного права як науки.
2. Метод адміністративного права.
3. Джерела та систематизація адміністративного права.
4. Поняття, структура та види адміністративно-правових норм.
5. Способи реалізації адміністративно-правових норм.
6. Поняття, структура та види адміністративно-правових відносин.
7. Загальноюридична характеристика поняття "суб'єкт адміністративного права".
8. Адміністративно-правовий статус громадян України як суб'єктів адміністративного права.
9. Адміністративно-правовий статус іноземців, осіб без громадянства як суб'єктів адміністративного права. Порядок імміграції на територію України.
10. Порядок отримання статусу біженця або особи, яка потребує додаткового захисту.
11. Адміністративно-правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового захисту.
12. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань як суб'єктів адміністративного права.
13. Поняття, ознаки та види органів виконавчої влади.
14. Система органів виконавчої влади та принципи її побудови.
15. Кабінет Міністрів України як суб'єкт адміністративного права.

16. Центральні органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.

17. Місцеві органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.

18. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права.

19. Президент України як суб'єкт адміністративного права.

20. Поняття та класифікація адміністративних послуг.
Принципи державної політики та стандарти у сфері надання адміністративних послуг.

21. Порядок надання адміністративних послуг.

22. Поняття, ознаки і види адміністративно-правових режимів.

23. Правовий режим надзвичайного стану.

24. Правовий режим воєнного стану.

25. Режим зони надзвичайної екологічної ситуації.

26. Поняття і склад адміністративного правопорушення.

27. Поняття та підстави адміністративної відповідальності.

28. Адміністративна відповідальність юридичних осіб в Україні.

29. Адміністративні стягнення.

30. Поняття та структура адміністративного процесу.

31. Види адміністративних проваджень.

32. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.

33. Провадження в адміністративних судах.

34. Провадження за зверненнями громадян.

35. Нормотворчі провадження.

36. Поняття, основні положення та функції публічного управління.

37. Поняття та види форм публічного управління.

38. Адміністративна правотворчість як форма публічного управління.

39. Застосування норм права як форма публічного управління.

40. Укладання адміністративних договорів як форма публічного управління.

41. Акти публічного управління.

42. Поняття та види методів публічного управління.

43. Характеристика переконання, заохочення та примусу як методів публічного управління.

44. Поняття, загальні положення та види адміністративного примусу.

45. Характеристика заходів адміністративного попередження.

46. Характеристика заходів адміністративного припинення.

47. Поняття та загальні положення законності й дисципліни в публічному управлінні.

48. Способи забезпечення законності й дисципліни в публічному управлінні.

49. Загальна характеристика контролю в публічному управлінні.

50. Парламентський контроль у публічному управлінні.

51. Контроль у публічному управлінні з боку органів виконавчої влади.

52. Контроль у публічному управлінні з боку органів місцевого самоврядування.

53. Судовий контроль у публічному управлінні.

54. Громадський контроль у публічному управлінні.

55. Загальна характеристика нагляду в публічному управлінні.

56. Поняття та загальні положення публічної служби в Україні.

57. Організаційно-правові засади державної служби як різновиду публічної служби.

- 58. Державні службовці: адміністративно-правовий статус і класифікація посад.
- 59. Проходження державної служби.
- 60. Соціальне забезпечення державних службовців.
- 61. Відповідальність державних службовців.
- 62. Особливості проходження державної служби в окремих державних органах. Патронатна служба.
- 63. Служба в органах місцевого самоврядування: загальна характеристика.
- 64. Загальна характеристика та зміст публічного управління у сфері економіки.
- 65. Освіта як об'єкт публічного управління.
- 66. Суб'єкти публічного управління у сфері освіти.
- 67. Адміністративні послуги, що надаються у сфері освіти.
- 68. Суб'єкти публічного управління у сфері науки.
- 69. Адміністративні послуги, що надаються у сфері науки.
- 70. Культура як об'єкт управління.
- 71. Суб'єкти публічного управління у сфері культури.
- 72. Адміністративні послуги, що надаються у сфері культури.
- 73. Суб'єкти публічного управління у сфері охорони здоров'я.
- 74. Адміністративні послуги, що надаються у сфері охорони здоров'я.
- 75. Сфера молодіжної політики як об'єкт публічного управління.
- 76. Суб'єкти публічного управління у сфері молодіжної політики.
- 77. Сфера спорту як об'єкт публічного управління.
- 78. Суб'єкти публічного управління у сфері спорту.
- 79. Адміністративні послуги, що надаються у сфері спорту.
- 80. Оборона як об'єкт публічного управління.

- 81. Суб'єкти публічного управління у сфері оборони.
- 82. Національна безпека як об'єкт публічного управління.
- 83. Суб'єкти публічного управління у сфері національної безпеки.
- 84. Адміністративні послуги у сфері оборони та безпеки України.
- 85. Загальна характеристика публічного управління у сфері внутрішніх справ.
- 86. Загальна характеристика засад організації та діяльності Національної поліції України.
- 87. Адміністративні послуги, що надається у сфері внутрішніх справ.
- 88. Загальна характеристика публічного управління у надзвичайних ситуаціях.
- 89. Загальна характеристика публічного управління у сфері закордонних справ.
- 90. Загальна характеристика публічного управління у сфері юстиції.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

Література

1. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навч. пос. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 196 с.
2. Адміністративна юстиція: Європейський досвід і пропозиції для України / Авт.-упоряд. І. Б. Коліушко, Р. О. Куйбіда. – К. : Факт, 2003. – 506 с.
3. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. В. М. Гаращука. – Харків : Право, 2017. – 174 с.
4. Адміністративне право : навч. пос. / О. І. Остапенко, З. Р. Кисіль, М. В. Ковалів, Р.-В. В. Кисіль. – 2-ге вид. – К. : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. – 536 с.
5. Адміністративне право : підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький [та ін.] ; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Х. : Право, 2010. – 624 с.
6. Адміністративне право України: академічний курс : підручник : у 2 т. Т. 1. Загальна частина / ред. кол. : В. Б. Авер'янов (голова). – К. : Юрид. думка, 2007. – 592 с.
7. Адміністративне право України: Академічний курс : підручник : у 2 т. Т. 2. Особлива частина. – К. : Юрид. думка, 2009. – 600 с.
8. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – 2-ге вид., перероб. та допов. – Х. : Право, 2013. – 656 с.
9. Адміністративне право. Загальна частина (альбом схем) : навч. пос. / О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, М. В. Плугатир, М. В. Співак. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 232 с.
10. Адміністративне право. Загальна частина : навч. посіб. / С. М. Алфьоров, С. В. Ващенко, М. М. Долгополова, А. П. Купін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.

11. **Гладун, З. С.** Адміністративне право України : навч. посібник для вузів. – Тернопіль : Карт-бланш, 2004. – 580 с.
12. **Мельник, Р. С.** Адміністративне право України (у схемах та коментарях) : навч. посібник / Р. С. Мельник, С. О. Мосьондз ; за ред. Р. С. Мельника. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 344 с.
13. Загальне адміністративне право : підручник / І. С. Гриценко, Р. С. Мельник, А. А. Пухтецька [та ін.] ; за заг. ред. І. С. Гриценка. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 568 с.
14. **Кампо, В. М.** Становлення нового адміністративного права України : науково-практичний нарис / В. М. Кампо, Н. Р. Нижник, Б. П. Шльоер. – К. : Юридична книга, 2000. – 60 с.
15. **Колпаков, В. К.** Адміністративне право України : підручник для вузів / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
16. **Біла-Тіунова, Л. Р.** Основи адміністративного права України : навч.-метод. посіб. / Л. Р. Біла-Тіунова, Л. М. Корнута, М. І. Сідор. – О. : Фенікс, 2015. – 122 с.
17. Адміністративна процедура та адміністративні послуги: Зарубіжний опит і пропозиції для України / авт.-упоряд. В. П. Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с.
18. **Бандурка, О. М.** Адміністративний процес : підручник для вищих навч. закладів. Рос. мовою / О. М. Бандурка, М. М. Тищенко. – К. : Літера ЛТД, 2001. – 336 с.
19. **Бородін, І. Л.** Адміністративна юрисдикція : монографія / І. Л. Бородін. – К. : Істина, 2007. – 160 с.
20. **Демський, Е. Ф.** Адміністративно-процесуальне право України : навч. пос. / Е. Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
21. **Голосніченко, І. П.** Адміністративний процес : навч. посібник / І. П. Голосніченко, М. Ф. Стахурський ; за заг. ред. І. П. Голосніченка. – К. : ГАН, 2003. – 256 с.

22. **Комзюк, А. Т.** Адміністративний процес України : навч. посібник / А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.

23. **Колпаков, В. К.** Адміністративно-деліктний правовий феномен : монографія / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.

24. **Кузьменко, О. В.** Адміністративний процес у парадигмі права : автореф. дис. ... докт. юрид. наук. – К. : КНУВС, 2006. – 32 с.

25. **Кузьменко, О. В.** Теоретичні засади адміністративного процесу : монографія / О. В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2005. – 352 с.

26. **Кузьменко, О. В.** Адміністративно-процесуальне право України : підручник / О. В. Кузьменко, Т. О. Гуржій ; за ред. О. В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2008. – 416 с.

27. **Ківалов, С. В.** Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С. В. Ківалов, І. О. Картузова, А. Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.

28. Кодекс адміністративного судочинства України : науково-практичний коментар; за ред. С. В. Ківалова, О. І. Харитонової / С. В. Ківалов, О. І. Харитонova, О. М. Пасенюк, М. Р. Аракелян [та ін.]. – Харків : Одиссей, 2005. – 552 с.

29. Кодекс України про адміністративні правопорушення: науково-практичний коментар / за заг. ред. А. С. Васильєва, О. І. Миколенка. – Х. : ТОВ "Одіссей", 2010. – 1024 с.

30. Єдиний державний портал адміністративних послуг. – URL: <http://poslугy.gov.ua/>

31. Єдиний державний реєстр судових рішень. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

32. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.

33. Державне регулювання економіки : підручник / за ред. І. Р. Михасюка. – Л., 1999. – 640 с.

34. **Данільян, О. Г.** Національна безпека України: структура та напрямки реалізації : навч. посіб. / О. Г. Данільян, О. П. Дзьобань, М. І. Панов. – Х. : Фоліо, 2002. – 285 с.

35. **Богуш, В. М.** Інформаційна безпека держави / В. М. Богуш, О. К. Юдін. – К. : МК-Прес, 2005. – 432 с.

36. **Бандурка, О. М.** Теорія і практика управління органами внутрішніх справ України / О. М. Бандурка. – Х. : НУВС МВС України, 2004. – 780 с.

37. **Зеленецький, В. С.** Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України : монографія / В. С. Зеленецький, В. П. Ємельянов, В. Я. Настюк. – Х. : Право, 2008. – 96 с.

38. **Задихайло, О. А.** Правове регулювання діяльності в галузі культури в Україні. Проблеми законності. – 2005. – № 76. – С. 140–145.

39. **Виноградова, Г. В.** Правове регулювання інформаційних відносин в Україні: навч. посіб. / Г. В. Виноградова. – К. : Юстиніан, 2006. – 176 с.

40. **Гребельник, О. П.** Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – К. : Центр навч. літ., 2005. – 696 с.

41. **Курило, В. І.** Адміністративні правочини у сільському господарстві України: сучасна парадигма / В. І. Курило ; за заг. ред. В. К. Шкарупи. – К. : Магістр-XXI сторіччя, 2007. – 311 с.

42. **Гресь, Н.** Про застосування поняття неоподаткованого мінімуму доходів громадян / Н. Гресь // Право України. – 2013, № 11. – С. 360–364.

43. **Коломоєць, Т.** Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України: пріоритети дослідження та вдосконалення

правових засад/ Т. Коломоець // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 5. – С. 3–6.

44. **Косінов, С.** Контроль за публічною владою як форма юридичної діяльності / С. Косінов // Право України. – 2013. – № 12. – С. 249–252.

45. **Мединська, Л.** Правові форми фінансового забезпечення соціально-культурної сфери в Україні / Л. Мединська // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 5. – С. 98–101.

46. **Монаєнко, А.** Запобіжні заходи фінансово-процесуального примусу / А. Монаєнко // Право України. – 2011. – № 3. – С. 228–232.

47. **Нашинець-Наумова, А.** Адміністративні послуги в діяльності вітчизняних корпорацій / А. Нашинець-Наумова // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 5. – С. 17–20.

48. **Омельченко, А.** Система та правовий статус органів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні / А. Омельченко // Юридична Україна. – 2011. – № 9. – С. 97–101.

49. **Кравцова, Т.** Адміністративно-правова природа діяльності держави і сфері економіки / Т. Кравцова // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 4. – С. 104–106.

50. **Демський, Е. Ф.** Адміністративний процес як окрема галузь права / Е. Ф. Демський // Віче. – 2006. – № 7–8. – С. 40–42.

51. **Головченко, О.** Роль адміністративного судочинства у процесі вирішення фінансових спорів / О. Головченко // Юридична Україна. – 2011. – № 9. – С. 29–34.

52. **Шишкін, В.** Завдання адміністративного судочинства / В. Шишкін // Право України. – 2005. – № 11. – С. 11–14.

Нормативно-правові акти

53. Конституція України. Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>

54. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р. // ВВР. – 1997. – № 40. – Ст. 260.

55. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

56. Кодекс адміністративного судочинства України від 6.07.2005 (КАСУ). К. : ПАЛИВОДА А.В., 2017. 236.; URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

57. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> ; <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>

58. Кодекс цивільного захисту від 2.10.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

59. Концепція державної житлової політики від 30.06.1995: Верховна Рада України № 254к/95-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80>

60. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

61. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон від 19.11.1992. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

62. Повітряний кодекс України від 19.05.2011. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>

63. Податковий кодекс від 2.12.2010 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

64. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

65. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>

66. Про закордонних українців: Закон України від 04.03.2004. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>

67. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон від 22.09.2011. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>

68. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2012 . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

69. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 1. – Ст. 1.

70. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05 квітня 2001 р. // ВВР. – 2001. – № 23. – Ст. 118.

71. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

72. Про захист прав споживачів: Закон України в редакції від 1 грудня 2005 р. // ВВР. – 2006. – № 7. – Ст. 84.

73. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

74. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

75. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9.04.1999. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

76. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України; Схема від 10.09.2014 № 442. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>

77. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI зі змінами / Верховна Рада України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

78. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

79. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>

80. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>

81. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>

82. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 р. // ВВР. – 2004. – № 15. – Ст. 232.

83. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон від 21.01.1994. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>

84. Про державну таємницю : Закон від 21.01.1994 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>

85. Про інформацію: Закон від 02.10.1992. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

86. Про науково-технічну інформацію: Закон від 25.06.1993. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/332212?test=XX7MfyfCSgkyLrylZiEWNJ7fHI48Us80msh8Ie6>

87. Про захист персональних даних : Закон від 01.06.2010. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

88. Про Національну систему конфіденційного зв'язку : Закон України від 10.01.2002. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2919-14>

89. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон від 18.02.1992. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>

90. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2673-12>

91. Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України : Наказ Держмитслужби України, Правила, Форма від 17.11.2005 № 1118 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1428-05>

92. Положення про адміністративні комісії Української РСР: Затверджене Указом Президії Верховної Ради УРСР від 9 березня 1988 р. // ВВР. – 1988. – № 12. – Ст. 318.

93. Про безоплатну правову допомогу : Закон від 02.06.2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

94. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення : Наказ Мін'юсту України від 19.12.2011 № 3539/5 . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1465-11>

95. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

96. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова КМУ від 15 лютого 2012 р. № 150. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/150-2012-%D0%BF>

97. Про попередження насильства в сім'ї : Закон від 15.11.2001. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>

98. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового

слідства, прокуратури і суду: Закон України від 01 грудня 1994 р. // ВВР. – 1995. – № 1. – Ст. 1.

99. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. // ВВР. – 2006. – № 30. – Ст. 260.

100. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>

101. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1 грудня 1994 р. // ВВР. – 1994. – № 52. – Ст. 455.

102. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

103. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон від 01.07.2010. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>

104. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1.07.2004. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>

105. Правила державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок: Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 р. № 1388 ОВУ. 1998. № 36. Ст. 967.

106. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

107. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

108. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>

109. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>

110. Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України, затверджене Постановою КМУ від 13.08.2014 № 341 URL: http://comin.kmu.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=114348&cat_id=3282

111. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: затверджено Указом Президента України від 13.04.2011 № 466/2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/466/2011>

112. Про затвердження Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 липня 2014 р. N 294. URL: <http://www.dabi.gov.ua/index.php/pro-dabi/polozhennya-pro-dabi-ukrajini>

113. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 № 783-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/783-14>

114. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

115. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>

116. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон від 05.07.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

117. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. // ВВР. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

118. Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненням громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності,

в засобах масової інформації: Постанова КМУ від 14 квітня 1997 р. № 348 // ОВУ. – 1997. – № 16. – Ст. 86–89.

119. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 5 квітня 2007 р. // ВВР. – № 29. – Ст. 389.

120. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : Закон від 23.09.1997. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>

121. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 2, 3. – Ст. 12.

122. Про Рахункову палату України : Закон України від 02.07.2015 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 36. – Ст. 360. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/576-19>

123. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1593>

124. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

125. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 39 Конституції України про завчасне сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання) 19 квітня 2001 р. № 4-рп/2004. Справа № 1-30/2001 // Вісник Конституційного Суду України. – 2001. – № 2. – С. 25–27.

126. Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 492 URL: <http://e.gov.ua/polojennya>

127. Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: затверджено Указом Президента України від 31.05.2011 № 634/2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/634/2011>

128. Положення про Міністерство фінансів України: затверджено Указом Президента України від 08.04.2011 № 446/2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>

129. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 р. в редакції від 23 лютого 2006 р. // ВВР. – 2006. – № 32. – Ст. 273.

130. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон від 08.02.1995 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80>

131. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України // Верховна Рада України: Закон від 23.03.2000.

132. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України, Положення від 21.05.2014 № 236. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

133. Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії: Закон України від 11 січня 2000 р. // ВВР. – 2000. – № 9. – Ст. 68.

134. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 6 вересня 2005 р. // ВВР. – 2005. – № 48. – Ст. 483.

135. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 р. // ВВР. – 1993. – № 31. – Ст. 338 (зі змінами).

136. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80>

137. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/852-15>

138. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

139. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 24.06.2004 № 1875-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1875-15>

140. Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.1996 № 273/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80>

141. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон від 11.09.2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>

142. Про затвердження Положення про Державну авіаційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2014 № 520. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/520-2014-%D0%BF>

143. Про затвердження Положення про Державну службу статистики України : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2014 № 481. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/481-2014-%D0%BF>

144. Про затвердження Положення про Міністерство інфраструктури України: Постанова Кабінет Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF>

145. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р. ВВР. – 2000. № 36. – Ст. 299

146. Про міський електричний транспорт : Закон України від 29.06.2004 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1914-15>

147. Про нафту і газ: Закон України від 12.07.2001. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2665-14>

148. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.2009. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

149. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>

150. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>

151. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.01.1991. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

152. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>

153. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>

154. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>

155. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/192/96-%D0%B2%D1%80>

156. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 зі змінами URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

157. Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-14>

158. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/687-14>

159. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон від 27.01.1995. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>

160. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей : Закон України від 21.09.1999. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>

161. Про гуманітарну допомогу : Закон України від 22.10.1999. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1192-14>

162. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23.09.1997. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>

163. Про Національний архівний фонд та архівні установи : Закон від 24.12.1993. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3814-12>

164. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон від 24.01.1995. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>

165. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні від 21.03.1991. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/875-12>

166. Про страховий фонд документації України : Закон України від 22.03.2001. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2332-14>

167. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1975-12>

168. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>

169. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон від 07.03.2002 № 3099-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3099-14>

170. Про дипломатичну службу: Закон України від 20.09.2001. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2728-14>

171. Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1702_18

172. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>

173. Про затвердження Положення про військові комісії : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.06.2013 № 389 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/389-2013-%D0%BF>

174. Про затвердження Положення про дипломатичне представництво України за кордоном : Розпорядження Президента України від 22.10.1992 № 166/92-рп. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/166/92-%D1%80%D0%BF>

175. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 (зі змінами).

176. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF>

177. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : Постанова КМУ від 28.10.2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>

178. Про Збройні Сили України: Закон України від 6.12.1991. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>

179. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/876_18

180. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580_19

181. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>

182. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон від 30.06.1993. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>

183. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

184. Про пожежну безпеку: Закон України від 17 грудня 1993 р. // ВВР. – 1994. – № 5. – Ст. 21.

185. Про Положення про Міністерство закордонних справ України : Указ Президента України від 06.04.2011 № 381/2011 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/381/2011>

186. Про Положення про Міністерство оборони України та Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України : Указ Президента України від 06.04.2011. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/406/2011/page2>

187. Про Раду Національної безпеки та оборони: Закон України від 05.03.1998. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>

188. Про Стратегію національної безпеки України: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0008525-15>

189. Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції: Закон України від 02.09.2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1669-18>

190. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон від 22.06.2000. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

191. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF>

ЗМІСТ

Вступ	3
Розподіл навчального плану	5
Мета і завдання дисципліни	6
Тематичний план	10
Зміст лекційного курсу	12
Методичні рекомендації щодо підготовки до практичних занять	18
Тематичний план індивідуальної роботи під керівництвом викладача	39
Тематичний план самостійної роботи студентів	66
Методичні вказівки щодо проведення занять з курсу "Адміністративне право" за кредитно-модульною системою організації навчального процесу	72
Методи контролю	75
Питання для самостійної перевірки знань та навичок студентів з навчальної дисципліни "Адміністративне право"	82
Рекомендована література та нормативно-правові акти	87

Навчальне видання

СКОРСЬКИЙ Олександр Петрович

**Методичні вказівки
з навчальної дисципліни
"АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО"**

Редактор *О. Г. Костенко*

Комп'ютерне складання та верстання *В. В. Москаленко*

Коректор *М. О. Паненко*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 6,2. Тираж 15 прим. Вид № 59. Зам. № 110.

Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

просп. Героїв України, 9, м. Миколаїв, 54025

E-mail : publishing@nuos.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6402 від 19.09.2018 р.